

USHTRIA

Viti i 76-të i botimit Nr. 51 (827855)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 29 dhjetor 2023

Ministri Peleshi: Gëzimi në sytë e të vegjëleve tanë është prioriteti më i bukur i jetës

faqe 3

Në komandën e Forcës Detare u zhvillua një ceremoni me rastin e 98-vjetorit të krijimit të saj. Në këtë aktivitet ishin të pranishëm zëvendëshefi i Shtabit të Përgjithshëm, gjeneralmajor Manushaqe Shehu, komandanti i Forcës Detare, kundëradmiral Adnand Agastra, ish-drejtuës dhe ushtarakë veterane që kanë shërbyer ndër vite në strukturat e Forcës Detare, si dhe mjaft të ftuar të tjerë. Në fjalën e rastit zëvendëshefi i Shtabit të Përgjithshëm, gjeneralmajor Manushaqe Shehu pasi shprehu urimet e përcjella nga ministri i mbrojtjes Niko Peleshi dhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor Arben Kingji, tha: “Vendi ynë ndër shekuj ka patur një traditë të shkëlqyer për sa i përket detarisë, ku në çdo periudhë historike, detarët shqiptarë kanë qenë gjithmonë të pranishëm në ujërat e detit Adriatik e Jon. Këtij lundrimi shekullor dhe kontributit të pamohueshëm të brezave të detarëve i shtohet edhe roli i pazëvendësueshëm i detarëve me uniformë, të cilët me sakrificë, vështirësi, guxim e heroizëm, janë përballur me dallgët e detit, lundrime pa fund, ditë e natë, në mot të qetë e të trazuar, duke shkruar historinë e tyre, si pjesë integrale e historisë së Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.

Sot ne kujtojmë me nderim dhe respekt brezin e parë të detarëve në përgjithësi dhe të ekuipazheve të anijeve “Shqiponja” dhe “Skënderbeg”, në veçanti, të cilët, më 25 dhjetor 1925, filluan patrullimin për ruajtjen e hapësirës detare të shtetit të ri shqiptar. Nuk është e largët koha kur qytetarët e Durrësit përshëndetën ekuipazhet e dy anijeve e bregëzuara në Currila, të cilat filluan misionin e tyre në këtë ditë të shënuar, duke u larguar nga bregu në det të hapur.”

Më tej në fjalën e saj, gjeneralmajor Shehu do shprehej se: “Nga ajo ditë, Forca jonë Detare, sikurse gjithë Forca e Armatosur, ka njohur transformime dhe zhvillime të rëndësishme, falë punës dhe përkushtimit të të gjithë personelit që ka shërbyer ndër vite në këtë forcë. Për këtë dua të shpreh mirënjohjen e thellë për punën, përkushtimin dhe vetëmohimin që gjeneratat e detarëve ushtarakë kanë treguar ndër vite, duke dëshmuar se kanë qenë të gatshëm edhe për sakrificën sublimë, në përmbushje të misionit dhe detyrave, sfidave dhe të papriturave. Po ashtu, dua të përmend në mënyrë specifike mirënjohjen për ekuipazhet e anijeve që ndër vite kanë zhvilluar operacione jashtë vendit, operacione emergjencash, kërkim-shpëtimi dhe operacione humanitare, pikërisht në ato kushte moti kur askush tjetër nuk guxon t’i afrohet as bregut.

Forca Detare, me mbështetjen e partnerëve tanë të NATO-s, veçanërisht SHBA-ja, ka bërë hapa cilësorë, duke zhvilluar kapacitete efektive në përmbushje të misionit kushtetues dhe zbatimit të ligjshmërisë detare. Janë krijuar kapacitetet e nevojshme për kryerjen e operacioneve në rastet e emergjencave civile në ndihmë të

Forca Detare kremton 98-vjetorin e krijimit të saj

komunitetit. Duke qenë përherë prezent dhe aktive në det, Forca Detare është bërë një aktor i rëndësishëm, duke marrë vlerësimin maksimal nga opinioni publik, autoritetet shtetërore dhe partnerët ndërkombëtarë.

Në këto vite, FD ka përmbushur me sukses misionin dhe detyrat dhe ky përvjetor i 98-të i gjen ato më të afta dhe të zhvilluara, me personel të motivuar e të aftë profesionalisht, me mjete të reja dhe strukturë të re operacionale, e cila do të japë frytet e saj në vijim. Njëpërmjet pjesëmarrjes në operacione dhe stërvitje të përbashkëta, jo vetëm që është rritur ndërveprueshmëria me homologët e vendeve të NATO-s, por ato kanë treguar që detarët tanë janë të aftë, dinjitozë dhe të barabartë me kolegët e tyre.

Aktualisht 21 efektiva të anijes “Butrinti” të Forcës Detare ndodhen në

mision në kuadër të NATO-s në Detin Egje, i cili është pjesë e operacionit “Sea Guardian”, për të cilët gjer rastin t’i përshëndes nga larg e t’u uroj suksese dhe gëzuar festën e ndërrimit të viteve.

Kam besim të palëkundur se Forca Detare do të vijojnë të jenë të gatshme për operacione të tjera në kuadrin e NATO-s, prezente për ruajtjen dhe kontrollin e hapësirës sonë detare dhe sigurimin e ligjshmërisë në det, sikurse edhe për të mbështetur popullsinë dhe autoritetet civile në rastet e emergjencave dhe fatkeqësive.

Në fund, gjeneralmajor Manushaqe Shehu do uronte detarët, të cilët kanë shkruar me mund, djersë, gjak e sakrificë të panumërta, historinë e Forcës Detare Shqiptare. “Mirënjohja për mundin dhe sakrificat nuk harrohen por do përcillen me respekt në gjeneratat e ardhshme”, - tha gjeneralmajor Shehu

Në hollin e Ministrisë së Mbrojtjes, me rastin e festave të fund-vitit, u organizuan aktivitete artistike me pjesëmarrjen e fëmijëve të efektivëve të Forcave të Armatosura dhe personelit civil. Këtyre festimeve iu bashkua dhe ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi, i cili mes urimeve për një vit të mbarë dhe të suksesshëm, i falënderoi ata për mirëkuptimin ndaj prindërve të tyre, për mungesën e gjatë edhe në këtë prag festash. Disa prej tyre ndodhen me mision jashtë atdheut, në mbrojtje të lirisë dhe vlerave njerëzore.

Ministri Peleshi shpërndau dhuratat e Vitit të Ri mes ovacionit të fëmijëve.

Ministri Peleshi: Gëzimi në sytë e të vegjëlve tanë është prioriteti më i bukur i jetës

Bashkëpunimi i shkëlqyer mes Shqipërisë dhe Italisë në fushën e mbrojtjes u përmbyll këtë vit me trajnimin e efektivëve të Policisë sonë Ushtarake nga karabinierët italianë, në shpërndarjen e turmave dhe ruajtjen e rendit publik.

Përfundon trajnimi i Policisë Ushtarake me Karabinierinë Italiane

Përfundon ura në fshatin Plan, bashkia Pukë

Specialistët e Kompanisë së Urave të Batalionit të Xhenios, në Komandën Mbështetëse, kanë përfunduar montimin e urës 15 metra me seksion 2/1, në fshatin Plan, bashkia Pukë.

Ndërtimi i kësaj ure bën të mundur lidhjen e fshatrave: Luf-Plan, Kcirë e Epërme, Dush si edhe lidh këto fshatra me qendrën e njësisë dhe rrugën kryesore.

Kjo urë i shërben rreth 500 banorëve, të cilët janë banorë të përhershëm të këtyre fshatrave si edhe shumë banorëve të tjerë, që janë sezonale dhe kanë tokat bujqësore dhe shtëpitë e tyre në këto zona, për kalimin normal në periudhat vjeshtë - dimër për në fshatrat e tyre.

Ura është e gjatë 15 m dhe me kapacitet mbajtje peshe 40 tonë.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

“Do të doja një dhjetor me drita të fikura dhe njerëz që ndriçojnë”

Dhjetori, muaji i dritave shumëngjyrëshe, i kartolinave, i aromës së drurëve që digjen në oxhaqe e soba, tymi që mbi çati i drejtohet përjetësisë...

Dhjetor, muaji i buzëqeshjes në fytyrat e fëmijëve, i magjisë së babagyshit dhe i dashurisë së përbashkët. Janusi besohet se ishte perëndi romake, ishte zoti i dualiteteve, i jetës dhe vdekjes, i së tashmes e së shkuarës. Muaji që na bashkon të gjithëve për disa ditë, duke harruar problemet dhe streset e përditshme! Teksa hapin e hedh në rrugët e qytetit tim, pyes veten se si festojnë të tjerët, si kanë festuar më herët... kartolinat, ah sa më mungojnë ato... u bënë vite që nuk e kam marrë një, edhe pse dhuratat kanë qenë të shumta, magjia e tyre është e pakrahasueshme. Ditë feste, dhe të gjithë janë të prirur të festojnë e të gëzojnë, edhe pse ndoshta me mundësitë e kufizuara për shumë arsye. Aq më shumë kur, pas një jave fiks, duhet të rëndojnë buxhetet familjare me një tjetër festë, këtë herë, të ndërrimit të viteve.

Ne na ka mbetur tradita e festave, pa harruar edhe festat “e reja”, të tipit Halloween, që po fitojnë “të drejtën e qytetarisë”. Urimi i parë apo mendimi i parë, është ai i “tryezave plot”.

Natyrisht, festa bëhet më e bukur kur ke diçka përpara, tok një gotë me atë që ke përballë apo në krah.

Për ata që nuk e kanë jetuar atë kohë, para viteve ‘90, shqetësimi më i madh i familjeve shqiptare ishte furnizimi me ushqime në prag të ndërrimit të viteve. Sigurisht me racion, me tallon. Fatlumët i gëzoheshin gjelit të detit të pjekur në furrë publike. Bakllavatë përgatiteshin vetë në shtëpi, me petët që shpërndareshin kudo mbi çarçafë, që të thaheshin para se të vendoseshin një mbi një dhe me rreshtat e arrave të shtypura me pak sheqer në mes. Gara e numrit të petëve por edhe e rreshtave të arrave, tregonte “mirëqenien” apo “profesionalizmin” e amvisave.

Fatkeqësisht, edhe këto 32 vite, “tryeza plot” mbetet shqetësimi më i madh i shumicës së shqiptarëve. Buxhetet familjare shpenzohen në maksimum për të mbushur raftet e frigoriferit. Aq më shumë kur dy ditë, 1 dhe 2 janar, thuhet asgjë nuk është hapur. Krijohet ideja e një paniku të çuditshëm, pa e vrarë aspak mendjen se jeta por edhe festat e tjera vijojnë edhe pas ndërrimit të viteve.

Lokalet, resortet apo hotelet lulëzojnë në këto ditë. Prenotime për vetëm një natë, që variojnë nga 50 euro deri në 150 euro për person. Kjo, për të patur “tryezën plot” dhe të ta shërbejë dikush ushqimin. Madje, në jo pak raste, edhe emigrantët tanë që kthehen nga jashtë për të festuar me familjarët, shumica bëjnë këtë zgjedhje.

Një tavolinë e tej mbushur me të gjitha të mirat, në krye të saj, vetëm një zonjë, një nënë, një bashkëshorte, një motër jo shumë e re në moshë. Është historia e mjaft familjeve shqiptare. Emigracioni i pamëshirshëm ka cinguar mijëra familje shqiptare. Sigurisht, jo pak syresh, falë fëmijëve apo të afërmeve, i kanë “tryezat plot”, jo vetëm për festa por edhe gjatë gjithë vitit. Ndoshta është ky përfitimi i tyre i vetëm.

“Tryezat plot” por në jo pak raste, “zemrat bosh”. Në botën virtuale që po harron atë reale, shpërfaqja e luksit me “tryezën plot” është e lehtë. Dikur, një i moshuar i ditur, thoshte “barku mbushet edhe me mish por edhe me bukë thatë dhe askush nuk e vë re”.

Zemra është ajo që duket, është bosh apo është plot. E ndoshta në këto ditë festash, ia vlen të reflektohet disi.

Duke folur për mrekulli. Viti i Ri është një depo magjie. Një natë festive është një kohë kur vërtet besoni se të gjitha dëshirat mund të realizohen. Gjëja më e mirë është që Viti i Ri u jep një përrallë si të rriturve ashtu edhe fëmijëve: të rriturit kujtojnë ëndrrat e tyre, largohen nga problemet e përditshme dhe shijojnë atmosferën misterioze të festës. Në këtë ditë të mrekullueshme, absolutisht gjithçka duket e pazakontë, përrallore, madje edhe bora, e cila humbi gjithmonë në rrëmujën e ditëve. Në natën e Vitit të Ri është disi e ylbërtë në një mënyrë të veçantë, sikur natyra derdh tokën me pluhur magjik. Mund të flitet pafund për meritat e festës, por më e rëndësishmja është që në natën e ndërrimit të viteve të mblidhen të

“TRYEZAT PLOT” POR NË JO PAK RASTE, “ZEMRAT BOSH”. NË BOTËN VIRTUALE QË PO HARRON ATË REALE, SHPËRFAQJA E LUKSIT ME “TRYEZËN PLOT” ËSHTË E LEHTË. DIKUR, NJË I MOSHUAR I DITUR, THOSHTË “BARKU MBUSHET EDHE ME MISH POR EDHE ME BUKË THATË DHE ASKUSH NUK E VË RE”.

gjithë njerëzit e afërt dhe të dashur. Viti i Ri bashkon shumë njerëz në mbarë botën, a nuk është kjo lumturi e vërtetë? E gjithë familja ulet në tryezën festive, në të njëjtën tryezë në të cilën, në jetën e përditshme, ndoshta nuk mblidhen bashkë. Njerëzit që jetojnë larg njëri-tjetrit më në fund takohen. Viti i Ri është një festë e takimeve

të shumëpritura, dashurisë, gëzimit. E nesërmja...

Në këtë fillim viti të ri le të shpresojmë që e gjithë bota të gjejë paqen aq shumë të dëshiruar, sytë e fëmijëve të shkëlqejnë si drita e diellit në agimet e bardha.

Ardhtë i paqtë 2024!

Kolonel Bardhyl Nuredinaj, drejt sfidave të AFA-së

Kolonel Bardhyl Nuredinaj, aktualisht komandant i Akademisë së Forcave të Armatosura, ka lindur në Vlorë, më 13 Maj 1969. 40 vite më parë, në shtatorin e vitit 1983 u ul në bankat e Shkollës së Mesme Ushtarake “Skënderbej”.

Katër vitet në këtë shkollë, padyshim, janë themeli i karrierës së gjatë dhe të suksesshme të tij. Më tej, ai vijoi studimet në Shkollën e Lartë të Bashkuar të Oficerëve në vitet 1987-1991 në degën “Gjitharmësh”, ku në përfundim të saj u titullua oficer dhe emërimin e parë “komandant toge” e mori në qytetin e tij të lindjes, Vlorë. Në nëntor të po këtij viti ai vuri mbi supë edhe gradën e parë “nëntoger”. Në mars të vitit 1993, shkoi në Stamboll, Turqi, ku për një periudhë 15 mujore studioi gjuhën turke dhe më pas kreu me mjaft sukses kursin bazë të oficerit të Këmbësorisë. Pas kthimit në At dhe për afro 7 vjet vazhdoi karrierën në batalionin e SHP, duke kryer disa detyra si shef i stërvitjes, shef i operacioneve, shef Shtabi batalioni dhe komandant i Truprojës së Nderit. Nga viti 2002 deri në 2005 kreu detyrën e specialistit të Arsimit në Drejtorinë e Menaxhimit të Burimeve Njerëzore, në Ministrinë e Mbrojtjes, në të cilën spikati për punën me përkushtim, profesionalizëm e ndjenjë të lartë përgjegjësie. Në bashkëpunim edhe me kolegët e tjerë por dhe me ekipet amerikane të asistencës për mbrojtjen dha një kontribut mjaft të çmuar në hartimin për herë të parë të disa dokumenteve të rëndësishëm për FA-të, veçanërisht në fushën e personelit.

Kolonel Bardhyli, arriti suksese dhe në përbushje të detyrës si oficer koordinator i Shqipërisë në Komandën Qendrore Amerikane, Tampa, Florida, ku për 18 muaj përfaqësoi vendin e tij me shumë dinjitet, gjë për të

cilën ai është vlerësuar maksimalisht edhe nga pala amerikane. Misioni njëvjeçar si Vëzhgues Ushtarak i Kombeve të Bashkuara “UNOMIG” në Gjeorgji ishte një detyrë sa e vështirë aq edhe fisnike, ku ashtu si edhe 38 oficerë të tjerë të

Shqipërisë, pjesëtarë ndër vite në këtë mision, dha kontributin maksimal në shërbim të paqes.

Përbushja me sukses e detyrave të caktuara jashtë shtetit vazhdoi për dy vite të tjera, në Stamboll, Turqi, nga 2009-2011, ku caktohet si

Shef i Zyrës së Komandantit të Brigadës të Evropës Juglindore, SEEBRIG, me pjesëmarrës nga Shqipëria, Bullgaria, Greqia, Italia, Maqedonia, Rumania dhe Turqia, për të cilën u vlerësua maksimalisht.

Gjatë karrierës, ai kreu dhe detyra të tjera të rëndësishme në KDS, Komandën e FT-së, Shtabin e Përgjithshëm të FA-së dhe Ministrinë e Mbrojtjes. Vlen të përmenden detyra e Drejtorit të NATO-s, BE-së dhe Marrëdhëniet me Jashtë në Ministrinë e Mbrojtjes, detyra e Drejtorit të Kabinetit të Shefit të Shtabit të Përgjithshëm dhe të Komandantit të Qendrës së Personel Rekrutimit, e cila në misionin e saj menaxhon ciklin jetësor të personelit të FA-së që nga rekrutimi, karriera ushtarake e deri në daljen në pension.

Ai ka marrë pjesë në mjaft stërvitje, trajnime dhe kurse të ndryshme afatshkurtër, afatmesëm dhe afatgjatë, brenda dhe jashtë vendit. Kështu mund të përmenden Kursi Themelor i Oficerit të Shtabit dhe Kursi i Komandës dhe Shtabit të Përgjithshëm, në përfundim të të cilit u nderua me medalje për rezultate të larta. Po kështu, ka marrë pjesë në shumë takime, vizita e konferenca të niveleve të larta brenda e jashtë vendit, duke dhënë një kontribut mjaft të çmuar.

Kolegji i Luftës në SHBA, padyshim shënon kulmin e karrierës së tij, të cilin e përfundoi në vitin 2015 me rezultate të shkëlqyera, duke fituar edhe titullin Master për Studime Strategjike.

Kolonel Bardhyl Nuredinaj është nderuar për punë të shquar dhe kontribut të veçantë me medalje të ndryshme nga autoritet vendase dhe të huaja. Sot në detyrën e komandantit të Akademisë së Forcave të Armatosura, institucionit të arsimit ushtarak, kolonel Nuredinaj, përpos sfidave, do të sjellë dhe risi të cilat janë pjesë e formimit të tij akademik dhe profesional.

Zenel Shalari, profesori i njohur i ekonomisë

Profesor Zenel Shalari, skënderbegas i viteve 1970-1974, është ndër emrat e njohur të profesorëve shqiptarë në fushën e ekonomisë, njëkohësisht dhe si administrator i sektorëve të rëndësishëm shtetëror. Aktualisht, ai është pedagog në Fakultetin Ekonomik të Universitetit Shtetëror të Tiranës.

Zenel Gjolekë Shalari ka lindur më 05.03.1955 në Gjirokastrë. Është i martuar dhe ka dy fëmijë. Shkollën fillore dhe tetëvjeçare i ka kryer në vendlindje, ndërsa në shtator të vitit 1970, nis studimet në Shkollën e Mesme të Përgjithshme Ushtarake “Skënderbej” në Tiranë. Në vitin 1974 përfundon studimet në këtë shkollë me rezultate shumë të mira, duke qenë pjesë e grupit të studentëve të përzgjedhur që do të vazhdonin studimet në degë të ndryshme në Universitetin Shtetëror të Tiranës, si kontingjent i Ministrisë së Mbrojtjes. Në shtator të vitit 1974, Zeneli nis studimet në degën e Ekonomisë Politike në Fakultetin e Ekonomisë në Universitetin Shtetëror të Tiranës. Studimet i mbaron dhe diplomohet në vitin 1979. Pas kualifikimeve pasuniversitare, në vitin 1993, ai merr gradën shkencore “Doktor i Shkencave”.

Aktiviteti shkencor i Zenel Shalarit është i gjerë dhe i shumanshëm, i vlerësuar nga ekspertët më të mirë të vendit dhe të huaj. Ai ka marrë pjesë në shumë projekte të rëndësishme si në Shqipëri, ashtu dhe jashtë vendit si në projektet: “Reformimi i sistemit të mbrojtjes shoqërore”, - Banka Botërore; Shpërndarja e shërbimeve sociale”, - Banka Botërore; “Rekrutimi i varfërisë në Shqipëri” -Banka Botërore; “Sfidat dhe zhvillimi i sipërmarrjes në vendin tonë”, - GTZ-ja; “Probleme të industrisë vendase të birrës në kuadrin e

proceseve integruese financiare”, - financuar nga GTZ-ja; Drejtimit i disa temave të diplomave universitare; Lektor në kursin pasuniversitar me vlerësues të pasurisë së paluajtshme, në Fakultetin

e inxhinierisë së Ndërtimit; Leksione mbi historinë e ekonomisë botërore, në Fakultetin Ekonomik; Leksione mbi teorinë ekonomike, në nivelin e dytë në degën e Psikologjisë; etj...

Pjesëmarrje në veprimtari të tjera: Pjesëmarrës në Këshillin Administrativ dhe nënkryetar i Këshillit Administrativ të ISSH, vitet 2001-2003.

Specializime dhe njohje me eksperiencë: Për problemet e mbrojtjes shoqërore, në Gjermani, Angli, Itali, Çeki, Greqi dhe Turqi. Është gjithashtu pjesëmarrës në 8 konferenca ndërkombëtare.

Zeneli ka qenë në këto pozicione pune: Këshilltar për problemet ekonomike në Ministrinë e Mbrojtjes, 1984-1992; kryetar i degës së pensioneve në Institutin e Sigurimeve Shoqërore, 1992-1994; drejtor i performancave në ISSH, 1995-1997; Drejtor i Përgjithshëm i Shërbimit Social Shtetëror, 1998-1999; Zëvendësdrejtor i Përgjithshëm i Shërbimit Kombëtar të Punës, 2000-2001; Drejtor i Përgjithshëm i Shoqërisë Aksionere ‘Birra-Tirana’, 2001-2003; Drejtor Ekzekutiv i Shoqatës të Punëdhënësve KOP, 2003-2004, nga viti 2004 e në vazhdim, pedagog në Fakultetin Ekonomik të Universitetit të Tiranës.

Zenel Shalari ka këto botime: “Shërbimet Shoqërore në tranzicion”, me bashkautor, viti 1990; “Pasiguria dhe Sigurimet”, me bashkautor, viti 2004; “Siguria Sociale”, - në botim; teksti “Ekonomiksi Social për studentët e Fakultetit të Filozofisë dhe Shkencave Sociale”, “Historia e Ekonomisë Botërore”, në botim etj...

Njëkohësisht, Zenel Shalari jep mësim dhe në universitete të tjera të vendit, në Kosovë, Maqedoni etj. Njëkohësisht, ai është një aktivist i njohur i shoqërisë, duke kontribuar dhe në fusha të tjera të jetës, në shërbim të vendit.

Për aftësitë profesionale e menaxhuese, Zeneli është vlerësuar me disa mirënjohje zyrtare brenda dhe jashtë vendit.

Historiku i Komandës Mbështetëse

14 nëntor 1947, Krijimi i Depos Qendrore të Intendencës.
1948, Depoja Qendrore e Intendencës emërtohet Magazinat Qendrore të Ushtrisë.

1949, Magazinat Qendrore të Ushtrisë, emërtohen Reparti me numër 8770, numër të cilin e mbajnë deri në vitin 1993.

1993, Magazinat Qendrore të Ushtrisë, emërtohen Bazat e Furnizimit të Ushtrisë në Tiranë, Elbasan, Berat dhe Rrëshen.

2000, krijohet Komanda e Mbështetjes Logjistike, e cila mori në përbërje dhe Bazat e Furnizimit të Ushtrisë.

2003, në kuadër të riorganizimit të Komandës së Mbështetjes Logjistike, Bazat e Furnizimit të Ushtrisë në Tiranë, Elbasan, Berat dhe Rrëshen, suprimohen dhe mbi bazën e tyre krijohet Brigada e Furnizimit të Ushtrisë.

2007, Komanda e Mbështetjes Logjistike, riorganizohet në Komandë Mbështetëse me përbërje, Brigadën Logjistike (krijuar nga suprimimi i Brigadës së Furnizimit dhe Brigadës së Transportit), Regjimentin e Mbështetjes së SHP, Regjimentin e Infrastrukturës, Qendrën e Personel-Rekrutimit, Spitalin Ushtarak Qendror Universitar dhe Batalionin e Policisë Ushtarake.

2010, mbi bazën e urdhrimit të shefit të SHP të FA-së, nr. 31 datë 24.02.2010, Komanda Mbështetëse suprimohet dhe mbi bazën e saj riorganizohet Brigada Logjistike.

2014, mbi bazën e urdhrimit të Ministrit të Mbrojtjes nr. 603, datë 23.07.2014 Brigada Logjistike dhe Brigada e Mbështetjes Rajonale suprimohen dhe mbi bazën e tyre riorganizohet Komanda Mbështetëse.

Misioni i Komandës Mbështetëse

Mbështetja me shërbime të trupave të luftimit, mbështetjes së luftimit të Komandave në kohë paqe/krize/luftime, në interes të plotësisimit të misionit të tyre, si dhe në operacione të Emergjencave Civile dhe në misionet ndërkombëtare.

Detyrat

Të sigurojë në çdo kohë aftësi operacionale dhe gatishmëri luftarake në kapacitetet e nevojshme, për t’iu përgjigjur kërçënimeve dhe rreziqeve në realizimin e misionit kushtetues.

Të mbështesë aktivitetet e Forcave të Armatosura të RSH me të gjitha klasat e furnizimit (1-5) dhe me shërbime logjistike.

Të sigurojë kapacitete të nevojshme operacionale për kryerjen e operacioneve luftarake, emergjencave civile, kërkim - shpëtimit, operacioneve humanitare dhe ato në ndihmë të komunitetit në bashkëpunim me strukturat e tjera të FA-së.

Të sigurojë kapacitete të nevojshme operacionale për përmirësimin e infrastrukturës së FA-së të RSH.

Të sigurojë kapacitete të nevojshme operacionale për kërkimin, zbulimin, çminimin dhe asgjësimin e municioneve të rrezikshme dhe lëndëve plasëse në operacionet brenda dhe jashtë vendit.

Të sigurojë mbështetjen e strukturave të FA-së me riparime, mirëmbajtje të përgjithshme të specializuara të mjeteve motorike tokësore, në operacione brenda dhe jashtë vendit në kohë paqe, krize, luftime e emergjence civile.

Të mbështesë me transport strukturat e FA-së brenda dhe jashtë vendit.

Të sigurojë mbështetjen shëndetësore të personelit ushtarak aktiv në rezervë dhe pension, familjeve të tyre si dhe punonjësve civilë të FA-së.

Të administrojë, menaxhojë municionet, armatimin, teknikën dhe pajisjet rezervë të FA-së të RSH.

Të ruajë, administrojë materialet, vlerat monetare, pajisjet në përdorim e rezervë, sipas klasave dhe niveleve të furnizimit.

Të sigurojë nëpërmjet BCU, trajnimin dhe përgatitjen e personelit ushtarak dhe civil për detyra specifike që dërgohen me misione jashtë vendit.

Të arsimojë, trajnojë, stërvitë, të kualifikojë oficerët, nënoficerët dhe ushtarët e strukturave të FA-së në specialitetin furnizim, transport, mirëmbajtje, xhenio, personel-administratë, armatim-municion dhe shëndetësi në interes të përmbushjes së misionit të tyre.

Komanda Mbështetëse, struktura pararojë e Forcave të Armatosura

Forcat e Armatosura vijojnë të transformohen dhe modernizohen dita-ditës me armatim, teknikë dhe pajisje nga më modernet. Projektet ambicioze të modernizimit me teknikë, aparatura dhe pajisje të Komandës Mbështetëse, jo vetëm që

do të mundësojnë arritjen e një stadi më të lartë të gatishmërisë dhe operacionalitetit, por edhe do të ofrojnë një mbështetje më të plotë e më të gjithanshme për të gjitha strukturat e tjera të Forcave të Armatosura.

Forca Detare, 98 vite histori sukcesi në mbrojtje të brigjeve shqiptare

Deti ka pasur dhe do të ketë rëndësi të veçantë për zhvillimin ekonomik të Republikës së Shqipërisë. Pasuritë detare, nëndetare dhe përfitimet, që vijnë nga përdorimi i detit, përbëjnë vlera të mëdha kombëtare, e prandaj administrimi dhe ruajtja e tyre është një nga elementët e rëndësishëm të sigurisë kombëtare të Republikës së Shqipërisë.

Republika e Shqipërisë ka një vijë bregdetare prej 220 mijesh detare (rreth 400 km), ushtron sovranitetin e saj në mbi 6 000 km² dhe të drejtën për shfrytëzim të pasurive ujore dhe nënujore në një hapësirë detare rreth 11 000 km². Forca Detare e Republikës së Shqipërisë, tradicionalisht, ka përfaqësuar institucionin kryesor për ushtrimin e sovranitetit të shtetit shqiptar në hapësirën e tij detare. FD, përfaqëson një forcë të vetme, e cila kryen një gamë të gjerë të aktiviteteve civile (policore) dhe ushtarake në hapësirën detare të RSH. Ky ndryshim thelbësor dhe përzjerja e veçantë e autoritetit të FD/RB (ndërvarësia nga SHSHPFA dhe MM për shkak të misionit, si dhe nga struktura të tjera si MB për shkak të bashkëpunimit) krijojnë kapacitete për të drejtuar dhe mbështetur një sërë operacionesh për të siguruar sovranitetin dhe përdorimin e ligjshëm të hapësirës detare.

Vlera e vërtetë e kontributit të FD-së për kombin nuk është aftësia për të kryer një mision, por aftësia e lartë për t'u përshtatur dhe karakteri shumë-misionesh. Përgjegjësitë në hapësirën detare janë gërshetuar jo vetëm ndërmjet Forcave të Armatosura, por edhe midis institucioneve të tjera. Interesat dhe objektivat e RSH-së në shekullin e ri kanë sjellë një zhvillim të konceptit të sigurisë. Në një botë gjithmonë e më shumë të globalizuar, Shqipëria i përmbahet parimit se nuk mund të ketë siguri kombëtare pa siguri rajonale dhe globale. Ajo vlerëson si prioritet strategjik integrimin në organizmat rajonale dhe ndërkombëtarë të sigurisë. Në këtë kontekst, operacionet e sotme dhe të ardhme të FARSH-së do të zbatohen nën konceptin e "qasjes gjithëpërfshirëse". Ato do të karakterizohen nga një pjesëmarrje e gjerë e kapaciteteve ushtarake dhe civile, si dhe agjencive qeveritare dhe joqeveritare. Sipas rastit, në varësi të shtrirjes, vendit, rëndësisë dhe intensitetit të tyre, pjesëmarrja e FARSH-së në operacionet e sotme dhe ato të ardhshme do të kryhet nën konceptin "joint" (e bashkuar), ndër-agjenci dhe shumëkombëshe. Doktrina e Forcës Detare, si rrjedhim i Doktrinës së FARSH-së ka karakter mbrojtës, i cili sanksionohet në qëllimin parësor strategjik të FARSH, që është: "ushtrimi i sovranitetit të Republikës së Shqipërisë; mbrojtja e pavarësisë dhe integritetit territorial; mbrojtja e jetës dhe e pasurisë së shtetasve, zhvillimi i pandërprerë demokratik dhe prosperiteti ekonomik; mbrojtja e dinjitetit dhe e vlerave kombëtare; si dhe integrimi i plotë në strukturat ndërkombëtare të sigurisë, në Organizatën e Atlantikut të Veriut (NATO) e në Bashkimin Evropian (BE)"². FD vlerëson kërcënimet dhe rreziqet në mjedisin kombëtar detar si pjesë përbërëse të kërcënimeve dhe rreziqeve në nivel kombëtar. Për shkak të mjedisit në të cilin këto kërcënime veprojnë dhe duke mbajtur në konsideratë pozicionin gjeografik të Republikës së Shqipërisë, kërcënimet kryesore të interesave kombëtare në mjedisin

detar sipas Strategjisë të Sigurisë Kombëtare janë: Identifikimi i zonave të kontaminuara nga municionet e ndryshme; Pastrimi i zonave të kontaminuara; Asgjësimi i municioneve në det; Siguria Hidro-lundrimore.

Forca Detare, në bazë të nenit 14 të Kodit Detar të Republikës së Shqipërisë, është institucioni përgjegjës për sigurinë lundrimore në hapësirën detare të RSH. Ky mision i FD-së realizohet nëpërmjet Shërbimit Hidrografik (SHH). Shërbimi Hidrografik është institucion tekniko-shkencor shtetëror, në përbërje të Forcave Detare të Republikës së Shqipërisë, që drejton, organizon dhe përpunon botimin e hartave detare, të vjetarëve, të udhëzuesve të lundrimit e të fenerëve.

Shërbimi Hidrografik Shqiptar kryen studimet e karakterit hidrografik e hidrologjik të relievit e të fundit të detit, për vendosjen e fenerëve e të shenjave detare dhe të kabllave detare të nënujshme. Ai boton dhe pajis me dokumentacionin e nevojshëm detar të gjitha anijet shqiptare, si: anijet luftarake, të transportit, të peshkimit e të turizmit. SHH, me autorizim të Ministrisë së Mbrojtjes,

bashkëvepron me shërbime dhe institucione hidrografike të shteteve të huaja për qëllime studimi, bashkërendimi dhe veprimtarie tjetër në fushën e hidrografisë.

Asistenca në lundrim është një nga detyrat e FD/RB. Kjo asistencë do të jepet nga ana e anijeve të Forcës Detare apo QNOD në të gjithë hapësirën detare të Republikës së Shqipërisë, si dhe për të gjitha mjetet detare që janë në këtë hapësirë, pavarësisht shtetit të flamurit. Përgjegjësia për sigurinë në lundrim është e kapitenit të anijes. Njësitë e FD/RB mund të japin informacion për një anije tjetër në rajonin e lundrimit, pasi të jenë të bindura se ky informacion nuk është i bazuar në opinione, por vetëm në dokumente zyrtare dhe publikime nga institucione të specializuara dhe të njohura kombëtare dhe ndërkombëtare. Roja Bregdetare nuk do të rekomandojë kurse lundrimi për t'u ndjekur nga anije të ndryshme, përveç rasteve kur ky rekomandim ka qëllim shmangien e një rreziku të menjëhershëm dhe të pashmangshëm, nëse vazhdohet në atë drejtim. Çdo informacion apo sugjerim për ndërrim kursi të një anijeje që ka kërkuar ndihmë, pasqyrohet në ditarin e anijes. Nëse ka ndonjë dyshim për sigurinë

e individëve që kanë kërkuar ndihmë, ky rast do të trajtohet si një rast SAR dhe do të jepet ndihma e duhur.

Forca Detare, me anë të strukturave vartëse (të Shërbimit Hidrografik Shqiptar), organizon dhe drejton punën për ngritjen dhe mbajtjen në gatishmëri të sistemit të Faro-Fenerëve bregdetarë, shenjave me drejtim, sistemit të bovëzimit, si për qëllime ekonomike, ashtu edhe për qëllime mbrojtjeje. Informacioni i dhënë për asistencën në lundrim përfshin: Karakteristikat e fenerëve; Skemat e trafikut detar; Thellësitë e ujit në rajonit; Rreziqet nënujore; Pozicionet e bovave, fenerëve; Gjerësitë dhe gjatësitë gjeografike të rreziqeve nënujore; Drejtimin dhe shpejtësinë e rrymave në rajon; Nivelin e baticë-zbaticës, etj.

Interesat kombëtare detare të Republikës së Shqipërisë burojnë dhe janë pjesë përbërëse e interesave kombëtare në mjedisin detar. Për shkak të natyrës fizike dhe juridike të mjedisit, si dhe të tendencave pritshme të mjedisit të sigurisë detare dhe rajonale, interesat kombëtare detare të Republikës së Shqipërisë formuloohen si më poshtë: 1. Ushtrimi i sovranitetit dhe të drejtave sovraane kombëtare detare; 2. Mbrojtja e integritetit territorial kombëtar detar; 3. Mbrojtja e jetës dhe pronës nga fatkeqësitë në det; 4. Mbrojtja e pasurive detare dhe nëndetare; 5. Mbrojtja e vlerave të trashëgimisë kombëtare; 6. Angazhimi në sigurinë rajonale detare, si në kuadrin e strukturave të sigurisë evropiane (NATO & BE), ashtu edhe globale (OKB) dhe rajonale (ADRION, etj.).

Angazhim për sigurinë rajonale detare, në kuadër të bashkëpunimit dhe marrëveshjeve dypalëshe me fqinjët tanë detarë.

Doktrina e FD/RB e Republikës së Shqipërisë përfaqëson dokumentin kryesor për veprimin e FD-së në ushtrimin e sovranitetit dhe të drejtave sovraane të shtetit shqiptar në hapësirën e tij detare. Mbrojtja e interesave kombëtare detare të Republikës së Shqipërisë në të ardhmen do të kërkojë kapacitete për t'u përdorur përtej hapësirave detare tradicionale. Po ashtu do të kërkojnë kapacitete për angazhimin e Forcës Detare dhe Rojës Bregdetare në sigurimin detar të Aleancës së Atlantikut të Veriut dhe nismave dypalëshe dhe shumëpalëshe të sigurisë rajonale.

Në kuadrin e Konceptit të Sigurisë, siguria dhe mbrojtja e vendit tonë nuk është vetëm çështje e Forcave të Armatosura. Ajo është përgjegjësi edhe e shumë institucioneve të tjera të shtetit. Në këtë kontekst, Doktrina e Forcës Detare ofron zgjidhjet më të sigurta, me cilësinë më të lartë dhe koston më të ulët për sigurinë e vendit tonë. Për shkak të aderimit të RSH në konventat dhe marrëveshjet ndërkombëtare, fusha e veprimit të Forcës Detare del përtej hapësirës territoriale të RSH. Si rrjedhim, është rritur hapësira e përgjegjësisë për t'u kontrolluar, e burimeve për t'u mbrojtur e menaxhuar, si dhe përgjegjësi dhe detyrimeve

Operacionet për Sigurinë: Operacionet kryesore që FD zhvillon në interes të rritjes së sigurisë në hapësirën detare janë: Operacionet për dhënie ndihmës në det (SAR, SALVAGE); Operacionet e kërkimit dhe shpëtimit në det; Asistenca humanitare; Operacionet EOD; Siguria hidro-lundrimore; Asistenca në lundrim.

Operacionet për dhënie ndihmës në det: Qeveria e Republikës së Shqipërisë ka një interes të veçantë për ruajtjen e jetës së njerëzve në hapësirën detare. Në hapësirën detare është detyrë parësore e FD-së të garantojë këtë siguri dhe të përmirësojë sigurinë detare. FD kontribuon në sigurinë detare nëpërmjet parandalimit të aksidenteve, kërkimit-shpëtimit, hetimit të incidenteve detare, si dhe duke bashkëpunuar ngushtë me të gjitha institucionet lokale apo kombëtare, si dhe me faktorë të tjerë, individë apo shoqëri private që kryejnë aktivitet në det. Sfidat e sigurisë kërkojnë nga Roja Bregdetare zhvillimin e standardeve dhe rregulloreve, plane të ndryshme në varësi të situatave, inspektime të rregullta dhe kontrole. Rritja me ritme të shpejta e numrit të mjeteve detare kryesisht për turizëm dhe aktivitete ekonomike, i shton përgjegjësitë e FD-së, e cila duhet të jetë më shumë aktive për të minimizuar humbjen e jetëve në det dhe dëmtimin e pronës private. FD duhet të ndikojë së tepërmi në edukimin e popullsisë mbi të drejtat dhe detyrimet për të lundruar në det, krijimin e programeve për edukimin e përdorimit të pajisjeve të sigurta në anije, mbrojtjen nga ndotjet e ambientit detar, si dhe krijimin e një tradite detare në respektimin e ligjeve kombëtare dhe ndërkombëtare nga lundërtarët.

Asnjë incident nuk regjistron histori suksesti. Ato ndodhin duke marrë shpeshherë jetë njerëzore, prandaj përgatitja për momentin e vështirë duhet të jetë moto e efektivave të FD-së. Për këtë, stërvitja e pandërprerë, mbështetja me pajisje dhe disiplinë të lartë janë çelësi drejt suksesit. Si një forcë lider në operacionet në det e në ujërat e Republikës së Shqipërisë, FD koordinon të gjitha veprimet, në bashkëpunim me forcat e tjera apo aktorë të ndryshëm, për një përgjigje të menjëhershme ndaj thirrjeve për ndihmë. Gjithashtu, me anë të Qendrave Operacionale ajo koordinon punën me të gjitha mjetet në rajon, për t'u dhënë ndihmë në kohë mjeteve në vështirësi.

Operacionet e kërkimit dhe shpëtimit në det

Shpëtimi i jetës në det është një detyrim, i cili buron nga e drejta ligjore. Historikisht, detarët i kanë dhënë ndihmë njëri-tjetrit si një detyrim të profesionit, duke marrë formën e të drejtës zakonore, e cila më pas u kthye në të drejtë ligjore, nëpërmjet konventës së Organizatës Ndërkombëtare Detare (IMO) për SAR-in. Sot, struktura dhe organizimi i Rojës Bregdetare (Forcës Detare) i përshtatet përmbushjes së misionit të kërkimit dhe shpëtimit në det, në varësi të rritjes së vazhdueshme të trafikut detar. Ligji nr. 9495, datë 20.3.2006 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën Ndërkombëtare për Shpëtimin".

E gjithë struktura e komandimit dhe kontrollit të Rojës Bregdetare (Forcës Detare) përshtatet në të gjitha nivelet e saj me detyra të kërkim-shpëtimit, që burojnë nga legjislacioni shqiptar për Rojën Bregdetare. Roja Bregdetare (Forca Detare) organizon shërbimin e kërkim-shpëtimit në det, duke llogaritur nevojat për mjete dhe duke bërë njoftimet e duhura në zonat e kërkim-shpëtimit, të cilat duhet të jenë të përcaktuara në planin kombëtar të SAR-it. Këto zona duhet të përfshijnë të gjithë zonën detare të RSH-së në detin Jon dhe Adriatik. Roja Bregdetare mbështet ngushtë në partneritet dhe bashkëpunim kryerjen e operacioneve SAR

Bashkëpunimi duhet të përfshijë të gjitha institucionet detare, si shtetërore ashtu dhe shoqëritë private, bashkëpunim të ngushtë me Forcat Ajrore dhe përfshirjen e helikopterëve në operacionet e kërkim-shpëtimit në det, si dhe angazhimin e forcave të tjera ushtarake, policore apo civile në kërkimin përgjatë bregdetit. Operacionet e

kërkim-shpëtimit (SAR) minimizojnë humbjen dhe dëmtimin e jetëve njerëzore, shpëtimin e pasurisë së dëmtuar, apo gjetjen dhe ndihmën e marinarëve në vështirësi.

Roja Bregdetare Shqiptare organizon shërbimin e kërkim-shpëtimit në det, duke llogaritur nevojat për mjete dhe duke bërë njoftimet e duhura në zonat e kërkim-shpëtimit, të cilat duhet të jenë të përcaktuara në planin kombëtar SAR-it. Këto zona duhet të përfshijnë të gjithë zonën detare të RSH-së në detin Jon dhe Adriatik.

Roja bregdetare mbështet ngushtë në partneritet dhe bashkëpunim për të kryer operacione SAR. Bashkëpunimi duhet të përfshijë të gjitha institucionet detare si shtetërore si dhe shoqëritë private. Bashkëpunim të ngushtë me Forcat Ajrore dhe përfshirjen e helikopterëve në operacionet e kërkim-shpëtimit, si dhe përfshirjen e batalioneve të reagimit të FA-së në kërkimin përgjatë bregdetit. Drejtimi operacional i SAR-it në det bëhet sipas strukturës: Qendra Kombëtare e SAR (QBO) - Qendra Kombëtare e SAR Detar (QNOD) - Anijet.

Asistenca humanitare

Vendi ynë është i ekspozuar ndaj fatkeqësive që mund të shkaktohen nga natyra apo dora e njeriut si tërmetet, zjarret, përmytjet, bllokimet që mund të shkaktohen nga reshjet atmosferike, etj. Forca Detare, si pjesë përbërëse e FA-ve i jep ndihmë popullsisë në rast katastrofe natyrore apo industriale, si dhe lajmëron popullsinë për rreziqet me natyrë ushtarake ose civile. FD kontribuon, me mjetet dhe personelin e saj, në ndihmë të popullatës së prekur nga këto fatkeqësi, duke kryer këto operacione: Evakuim nga përmytjet. Furnizim me ujë, ushqime dhe medikamente. Dhënie kontributi me personel dhe mjete për shuarjen e zjarreve dhe zhbllokimin e rrugëve. Operacionet EOD, Operacionet për diktimin, gjetjen, nxjerrjen dhe asgjësimin e lëndëve plasëse/eksplozivëve në det janë operacione që kontribuojnë në sigurinë

e ujërave në hapësirën detare shqiptare. Këto operacione, Forca Detare i kryen nëpërmjet Qendrës Kombëtare të Zhytjeve, e cila ka personelin dhe mjetet e duhura për këto operacione. FD, në kryerjen e këtyre operacioneve, krijon bashkëpunim dhe me vendet e tjera aleate që ofrohen për kryerjen e këtyre operacioneve me teknologji moderne. Qendra e Zhytjes, me personelin dhe mjetet që ka në dispozicion, kryen operacione si më poshtë: Identifikimin e zonave të kontaminuara nga municionet e ndryshme; Pastrimin e zonave të kontaminuara; Asgjësimin e municioneve në det.

Siguria Hidrolundrimore

Forca Detare, në bazë të nenit 14 të Kodit Detar të Republikës së Shqipërisë, është institucioni përgjegjës për sigurinë lundrimore në hapësirën detare të RSH. Ky mision i FD-së realizohet nëpërmjet Shërbimit Hidrografik (SHH). Shërbimi Hidrografik është institucion tekniko-shkencor shtetëror, në përbërje të Forcave Detare të Republikës së Shqipërisë, që drejton, organizon dhe përpunon botimin e hartave detare, të vjetarëve, të udhëzuesve të lundrimit e të fenerëve. Shërbimi Hidrografik Shqiptar kryen studimet e karakterit hidrografik e hidrologjik të relievit e të fundit të detit, për vendosjen e fenerëve e të shenjave detare dhe të kablove detare të nënujshme. Ai boton dhe pajis me dokumentacionin e nevojshëm detar të gjitha anijet shqiptare, si: anijet luftarake, të transportit, të peshkimit e të turizmit. SHH, me autorizim të Ministrisë së Mbrojtjes, bashkëvepron me shërbime dhe institucione hidrografi ke të shteteve të huaja për qëllime studimi, bashkërendimi dhe veprimtarie tjetër në fushën e hidrografi së.

Asistenca në lundrim

Asistenca në lundrim është një nga detyrat e FD-së. Kjo asistencë do të jepet nga ana e anijeve të Forcës Detare apo QNOD në të gjithë hapësirën detare të Republikës së Shqipërisë, si dhe për të gjitha mjetet detare që janë në këtë hapësirë, pavarësisht shtetit të flamurit. Përgjegjësia për sigurinë në lundrim është e kapitenit të anijes. Njësitë e FD-së mund të japin informacion për një anije tjetër në rajonin e lundrimit, pasi të jenë të bindura se ky informacion nuk është i bazuar në opinione, por vetëm në dokumente zyrtare dhe publikime nga institucione të specializuara dhe të njohura kombëtare dhe ndërkombëtare. Roja Bregdetare nuk do të rekomandojë kurse lundrimi për t'u ndjekur nga anije të ndryshme, përveç rasteve kur ky rekomandim ka qëllim shmangien e një rreziku të menjëhershëm dhe të pashmangshëm, nëse vazhdohet në atë drejtim. Çdo informacion apo sugjerim për ndërrim kursi të një anijeje që ka kërkuar ndihmë, duhet të pasqyrohet në ditarin e anijes. Nëse ka ndonjë dyshim për sigurinë e individëve që kanë kërkuar ndihmë, ky rast do të trajtohet si një rast SAR dhe do të jepet ndihma e duhur.

Forca Detare, me anë të strukturave vartëse (të Shërbimit Hidrografik Shqiptar), organizon dhe drejton punën për ngritjen dhe mbajtjen në gatishmëri të sistemit të Faro-Fenerëve bregdetarë, shenjave me drejtim, sistemit të bovëzimit, si për qëllime ekonomike, ashtu edhe për qëllime mbrojtjeje. Informacioni i dhënë për asistencën në lundrim përfshin: Karakteristikat e fenerëve; Skemat e trafikut detar; Thellësitë e ujit në rajonit; Rreziqet nënujore; Pozicionet e bovave, fenerëve; Gjerësitë dhe gjatësitë gjeografike të rreziqeve nënujore; Drejtimin dhe shpejtësinë e rrymave në rajon; Nivelin e baticë-zbaticës, etj. Forcat Detare në këtë 98-vjetor festojnë histori suksesti të cilat do të pasojnë njëra-tjetrën.

Përshtati: MIMOZA GOLIKJA

Koncepti Strategjik i NATO-s i vitit 2022 e përcakton ndryshimin e klimës si një “krizë dhe një shumëzues kërcënimi”, por çfarë do të thotë kjo në të vërtetë për aftësinë e NATO-s për të penguar dhe mbrojtur?

Në Samitin e NATO-s në Bruksel në 2021, aleatët ranë dakord të vendosin ndryshimin e klimës në krye të agjendës së NATO-s, duke u përpjekur të bëhen organizata kryesore ndërkombëtare, kur bëhet fjalë për të kuptuar dhe përshtatur ndikimin e këtij fenomeni epokal në siguri. Koncepti i ri Strategjik, i cili u ra dakord në Samitin e Madridit të vitit 2022, ripohoi këtë angazhim. Që atëherë, NATO ka prodhuar disa raporte kryesore mbi këtë temë, të cilat tregojnë se si efektet e ndryshimeve klimatike kanë ndikime të thella në jetën e përditshme. Megjithatë, ekziston ende një nevojë e fortë për të eksploruar se si ndryshimet klimatike ndikojnë në operacionet e NATO-s në fusha të ndryshme.

Ndërkohë ndryshimi i klimës po i formëson tashmë sfidat e sigurisë detare për NATO-n dhe çfarë synon të bëjë Aleanca për të ruajtur gatishmërinë dhe qëndrueshmërinë e saj në fushën detare, sipas Departamentit të ri të Ndryshimeve Klimatike dhe Sigurisë (CC&S) në qendrën e vetme kërkimore të NATO-s, që është Qendra për Kërkime dhe Eksperimentime Detare të Organizatës së Shkencës dhe Teknologjisë (STO) të NATO-s (CMRE), me qendër në La Spezia, Itali.

Rreziqet e sigurisë që lidhen me ndryshimet klimatike në fushën detare

Gama e operacioneve të mundshme të NATO-s po zgjerohet dhe po zhvillohet ndërsa peizazhet gjeopolitike, ushtarake, ekonomike, sociale, klimatike dhe teknologjike ndryshojnë. Hapësira, info-sfera dhe domenet urbane janë zona të veçanta të evolucionit të shpejtë. Megjithatë, siç theksohet në raportin mbi “Tendencat e Shkencës dhe Teknologjisë të NATO-s: 2023-2043”, konkurrenca në fushën detare do të jetë me rëndësi të madhe në të ardhmen e afërt. Disa nga sfidat me të cilat NATO do të duhet të përballet në det përfshijnë mbrojtjen e infrastrukturës kritike nënujore, rrugëve të furnizimit dhe zonave ekskluzive ekonomike. Megjithatë, midis shumë kërcënimeve të mundshme për gatishmërinë dhe qëndrueshmërinë e NATO-s në fushën detare, ndryshimi i klimës është ndoshta më i rëndësishmi. Ajo tashmë ka dhe do të vazhdojë të ndikojë në doktrinën, operacionet, asetet, bazat dhe infrastrukturën e NATO-s në vitet në vijim.

Ndryshimi i klimës në Doktrinën Ushtarake

Ndryshimi i klimës ka një “efekt shumëfishues” në fenomene të tjera të sigurisë, duke përfshirë konfliktet dhe konkurrencën për burime të pakta. Rritja e shfaqjes së fatkeqësive natyrore dhe krizave të lidhura me klimën do të kërkojë vendosjen më të gjerë të forcave të armatosura dhe një adoptim më të gjerë të platformave me përdorim të dyfishtë dhe autonome, siç janë automjetet nënujore pa pilot. Ndryshimet mjedisore të nxitura nga ndryshimet klimatike nuk janë lineare e as graduale, dhe ka rreziqe eksponenciale të lidhura me “pikat kthesë” që mund të çojnë lehtësisht në paqëndrueshmëri të papritur. Për të qenë në gjendje të përballet dhe të përshtatet me sukses me mjedisin në ndryshim me shpejtësinë e rëndësishme, aleatët e NATO-s duhet të fillojnë menjëherë të ambientojnë doktrinën e tyre ushtarake.

Mënyra se si luftojnë forcat e armatosura varet nga një sërë faktorësh, duke përfshirë kulturën (të shërbimit dhe të vendit në fjalë), dizajnin e institucioneve ushtarake, kërcënimet e menjëhershme dhe mjedisin operacional. Ndryshimet klimatike do të kenë efekte të thella, afatgjata dhe jo intuitive mbi këta faktorë dhe, rrjedhimisht, në doktrinën ushtarake. Rritja e ndërgjegjësimit për çështjet klimatike do të formësojë se si, pse dhe ku veprojnë forcat ushtarake. Prandaj, ndryshimi i klimës do të ndikojë në mënyrën se si forcat e armatosura janë krijuar për rastet e paparashikuara që duhet të trajtojnë. Në përgjithësi, mund të ndodhë dhe të jetë e nevojshme një përshtatje e rëndësishme doktrinale, veçanërisht për të integruar teknologjitë dhe aftësitë e reja.

Operacionet dhe Asetet

Ndryshimi i kushteve mjedisore dhe rritja e aktivitetit njerëzor do të ndikojë në operacionet dhe do të riformojë rëndësinë gjeostrategjike të zonave të tëra. Për shembull, në Arktik, një rajon që po ngrohet pothuajse tre herë më shpejt se mesatarja globale, shkrirja e akullit të detit po lehtëson shfrytëzimin e burimeve dhe po hap rrugë të reja detare sezonale. Nga një këndvështrim operacional, kjo mund të nënkuptojë se NATO-s do t'i duhet të sigurojë lirinë e lundrimit dhe akses të papenguar në këtë mjedis sfidues. Ndërsa disa vende aleate kanë përvojë të konsiderueshme operationale në Arktik, realiteti është se një rritje e aktivitetit ushtarak në Veriun e Lartë mund të paraqesë një boshllëk aftësisht për NATO-n. Në fakt, vetëm një pjesë e vogël e aleatëve kanë strategji formale të Veriut të Lartë dhe aftësi të rëndësishme Arktike (p.sh. një flotë akullthyesë). Dimrat e ngrirë me akull deti, vera të shkurtra, kushtet e motit shumë të ndryshueshme, mbështetja e kufizuar logjistike dhe mbulimi satelitor në gjerësi të larta, të gjitha paraqesin rreziqe shtesë për shëndetin e njeriut dhe platformat/pajisjet që nuk janë të përgatitura për t'i bërë ballë kushteve të tilla.

Ndryshimet klimatike kërcënojnë gatishmërinë dhe qëndrueshmërinë e NATO-s në det

Asetet detare, platformat dhe sensorët ndikohen nga kushtet mjedisore që përkeqësohen nga ndryshimet klimatike, duke përfshirë ndryshimet në densitetin atmosferik dhe shiun e dendur, të cilat prishin performancën e radarëve detarë, duke ndikuar drejtpërdrejt në ndërgjegjësimin e situatës. Në mënyrë të ngjashme, temperaturat më të larta oqeanike modifikojnë përhapjen e zërit nënujor, duke ndikuar në performancën e sonarit (mjete kryesor ndijues për zbulimin e nëndetësive). Priten cikle më të shpeshta të mirëmbajtjes për anijet si pasojë e acidifikimit të oqeanit të shkaktuar nga teprica e dioksidit të karbonit të përthithur nga detet. Sistemet shtytëse detare të detyruara të funksionojnë nën temperatura të paprecedentë të larta të detit dhe kripësi, ose nuk janë ftohur siç duhet për shkak të rrëmujës së filtrave të kandilave të detit, janë subjekt i mbinxehjes dhe dështimeve të motorit.

Rritja e temperaturave maksimale të ajrit afër ose mbi 40°C në disa zona do të prodhojë ajër më të hollë, duke ulur aftësinë ngritëse të helikopterëve detarë dhe duke kufizuar ngritjen e tyre nga bazat bregdetare. Për më tepër, kombinimi i temperaturës së lartë të ajrit dhe lagështisë relative do të gjenerojë një rritje të “Ditëve të Flamurit të Zi”, gjatë të cilave pezullohet trajnimi fizik dhe ushtrimet e forta. Objektet detare ndikohen gjithashtu nga thatësitrat e shtuara, përmbytjet për shkak të rritjes së nivelit të detit, stuhitë dhe ngjarje të tjera ekstreme të motit, të cilat ulin ndjeshëm nivelin e gatishmërisë dhe funksionimit të tyre.

Infrastruktura, Programi i ri i Ndryshimeve Klimatike dhe Sigurisë në STO CMRE

Infrastruktura kritike nënujore, mbi të cilën mbështetet shumica dërrmuese e trafikut global të të dhënave dhe furnizimeve me energji, po bëhet gjithnjë e më shumë në shënjestër të aktiviteteve me qëllim të keq (p.sh. sulmet e fundit në gazsjellësin “Nord Stream 2” dhe kabllot “Svalbard”). Ata janë gjithashtu gjithnjë e më të ekspozuar ndaj ngjarjeve ekstreme si uraganet dhe stuhitë, të cilat po bëhen më agresive dhe të shpeshta në kontekstin e oqeanëve më të ngrohta.

Të gjitha ndikimet e sipërpërmendura duhet të vlerësohen si në mënyrë cilësore ashtu edhe sasore, dhe ky është thelbi i përpjekjeve kërkimore aktuale dhe të ardhshme të CMRE. Duke u mbështetur në ekspertizën e saj të mirëpërcaktuar në kërkimet detare dhe studimet e Arktikut, CMRE është autorizuar nga Zyra e STO-së për të hetuar sfidat e reja të sigurisë që vijnë nga ndryshimi i klimës dhe ndikimet e tij në të ardhmen në aftësitë aleate.

Disa shembuj të studimeve që CMRE janë se si CMRE po studion ngjarje të ndryshme klimatike (p.sh. El Niño-Lëkundje Jugore) për të hedhur dritë dhe për të marrë njohuri më të mira në lidhje me ndryshimin e klimës dhe lidhjen e sigurisë.

Në të njëjtën kohë, ekipi i CMRE po kryen analiza të thella mbi ndikimin e ndryshimeve klimatike në operacionet dhe sistemet e NATO-s, me theks në fushën detare. Disa nga hulumtimet përfshijnë, Operacionet: Ndryshimi i klimës ka një ndikim në kushtet e gjendjes së detit që mund të kufizojë operacionet detare. Në lidhje me helikopterët, një kufizim ka të bëjë me vështirësinë (apo edhe mundësinë) e vendosjes së një operatori për rikuperim gjatë operacioneve të Kërkimit dhe Shpëtimit. Dhe Sistemet: Një

pjesë e punës përfshin kërkime se si ndryshimi i klimës dhe ngrohja globale ndikojnë drejtpërdrejt në performancën e sonarit dhe komunikimet akustike nënujore. Ekipi CMRE ka kryer studime mbi ndikimet shoqëruese në performancën e sensorëve që mbështeten në spektrin elektromagnetik. Përveç këtyre studimeve, të cilat përfshijnë analizën e të dhënave të mëdha (d.m.th. përdorimin e algoritmeve dhe teknikave të vizualizimit për të kuptuar vëllime të mëdha të të dhënave), kryhen edhe prova në terren. Për shembull, në korrik 2023, Aleanca Kërkimore e Anijeve të NATO-s vendosi ankorime të thella (d.m.th. linja vertikale të ankoruara me disa regjistruar oqeanografikë dhe akustikë të shpërndarë përgjatë kolonës së ujit) në detet e Arktikut. Qëllimi i këtij aktiviteti është të krijojë Observatorin e parë të Klimës Arktike të NATO-s për të monitoruar temperaturën, kripësinë dhe evolucionin e zhurmës së ambientit në rajonin e Arktikut, veçanërisht ngushticën Fram dhe Detin Norvegjez verior për një afat të gjatë. Këto rajone janë me interes të veçantë sepse janë ndër më të prekurat nga ngrohja globale, duke shfaqur rritje më të mëdha të temperaturës dhe ndryshime të rëndësishme përgjatë gjithë kolonës së ujit të oqeanit. Të dhënat e marra do të mbështesin kërkimin në fushat kritike të operacioneve për NATO-n, ende të pastuduara. Për më tepër, në pajtim me objektivat strategjike të Planit Strategjik të Kornizës së Shfrytëzimit të të dhënave dhe rastet e përdorimit prioritar të identifikuar aty, CMRE po fokusohet gjithashtu në lidhjen midis kërkimit të ndryshimeve klimatike dhe aplikimeve të teknologjisë së re, përkatësisht vendimmarrjes me ndihmën e AI-së dhe cloud. Për të rritur shtrirjen e saj dhe për të krijuar ndërgjegjësim, CMRE po ndërton gjithashtu një rrjet partnerësh dhe po harton shtigje të reja të arsimit të lartë për t'i ofruar Aleancës ekspertizën kryesore të nevojshme në këtë fushë jashtëzakonisht të rëndësishme. Në fakt, në Samitin e NATO-s 2023 në Vilnius, aleatët mirëpritën krijimin e Qendrës së Përsosmërisë së NATO-s për Ndryshimet Klimatike dhe Sigurinë, të organizuar nga Kanadaja, e cila, ndër të tjera, do të synojë të plotësojë boshllëqet e njohurive rreth ndikimeve të ndryshimeve klimatike në fushën detare.

Sfidat e reja të diktuar nga ndryshimet klimatike dhe efektet pasuese të sigurisë në fushën detare do të kërkojnë përpjekje të konsiderueshme kërkimore nga NATO dhe aleatët në një periudhë historike që tashmë po zvogëlon forcat dhe po sfidon stabilitetin global në mënyra që nuk janë parë që nga fundi i Luftës së Ftohtë. Sidoqoftë, kuptimi thelbësor i vetë termit “rezistencë” është të jesh reaktiv dhe proaktiv në kohë krize dhe tronditjeje. Vizioni i madh prapa Programit të Ndryshimeve Klimatike dhe Sigurisë CMRE është vokacioni i tij ndërdisiplinor si një bazë e përbashkët, ku kontributet shkencore, akademike, ushtarake dhe politike mund të bashkohen, duke ofruar vlerësimet më të mira për të kuptuar se si ndryshimi i klimës ndikon në aftësitë detare të NATO-s.

Një ndërgjegjësim më i gjerë për atë që është në rrezik mund të çojë në të kuptuarit universal se zgjidhjet mund të arrihen vetëm përmes bashkëpunimit dhe inovacionit. Ndërsa kjo është padyshim një sfidë komplekse, NATO ka të gjitha aftësitë për ta lundruar me sukses dhe udhëheqja e këtij ndryshimi është garancia më e mirë për të siguruar përmbushjen e detyrave thelbësore dhe vlerave themelore të Aleancës.

“A nuk janë njerëz dhe gratë?!”

*Fjalim i mbajtur nga Susan Anthony
nëpër Shtetet e Bashkuara:*

*“Mos vallë është krim për një qytetar të
Shteteve të Bashkuara që të votojë?”*

Susan Anthony, e lindur në Masaçusets, më 15 shkurt 1820, e arsimuar mirë, ajo dha mësim deri sa u kthye prapë në fermën e familjes së saj afër Roçesterit, Nju-Jork, më 1851.

Qysh prej kthimit në fermë, ajo iu kushtua kauzës së luftës kundër pijeve alkoolike, për emancipimin e skllavërve (prej vitit 1856 ajo ishte përfaqësuese e Nju-Jorkut për Shoqatën “Amerikanë Kundër Skllavërisë”) dhe mbi të gjitha, për të drejtat e grave. Ajo u bë pronare e të përjavshmes “Revolution”, 1869-70. Tok me Elizabeth Cady Stanton, udhëhoqi shoqatën relativisht radikale “National Women’s Suffrage Association” (Shoqata Kombëtare për të Drejtën e Votës së Grave) qysh prej vitit 1869. Ajo u regjistrua dhe hodhi një votë “ilegale” në zgjedhjet federale të vitit 1872.

Paditja e saj, fjala që ajo mbajti në gjyq dhe vetë gjyqi, u kthyen në ngjarje vendimtare në fushatën për të drejtën e votës së grave.

Ajo organizoi një fushatë të vazhdueshme në mbarë vendin, ndërsa në një sërë shtetesh të SHBA-së po diskutohej çështja për të drejtën e votës së grave. Ajo u bë presidente e grupit përfaqësues të sapokrijuar, “National American Women Suffrage Association”, nga viti 1892 deri në vitin 1900.

Vdiq në Roçester, Nju-Jork, më 13 mars 1906. “Mos vallë është krim për një qytetar të Shteteve të Bashkuara që të votojë?”. Në atë fjalim ajo argumentonte “anti-kushtetutshmërinë e mohimit të së drejtës së votës, për gjysmën e popullsisë” dhe shprehte neveri për “oligarkinë e urryer të seksit (mashkullor)”.

Gjyqi i saj, në qershor të vitit 1873, doemos që e shpalli fajtorë, duke e dënuar me një gjobë (që s’u pagua kurrë). Por Anthony pati mundësinë të shpallte pikëpamjet e saj dhe në fakt gjyqi i saj ndihmoi për ta kthyer çështjen e të drejtës së grave për të votuar në një çështje kombëtare. Ajo e vijoi fushatën e vet deri në moshën shtatëdhjetëvjeçare. Megjithëse nuk jetoi dot që ta shihte në zbatim të plotë të drejtën e votës së grave, gjë që ndodhi në vitin 1920, kur të gjitha shtetet e Shteteve të Bashkuara e ratifikuan Amendamentin e 19-të Kushtetues, roli i saj i shquar në atë luftë tashmë ka kohë që pranohet.

Mesi i shekullit të nëntëmbëdhjetë ishte një periudhë kur përçarjet në Shtetet e Bashkuara shpunë në luftë civile dhe kur një sërë kauzash dhe idealesh gjetën shprehje në lëvizje të fuqishme popullore. Në një klimë të tillë, pati një numër grash që u bënë figura të shquara, madje shpesh herë përtej aftësive të tyre reale për të përcaktuar ngjarjet. Susan Brounell Anthony, e lindur në Massachusetts, ishte njëra prej tyre, e cila në vitin 1872 qëllimisht provokoi duke hedhur një votë “ilegale”, çka shënon një moment vendimtar në fushatën për të drejtën e votës së grave.

Një grua me karakter, Anthony u rrit sipas traditës Quaker, u bë mësuese dhe, përmes takimeve me abolicionistët dhe përkrahësit e mospërdorimit të alkoolit, u përfshi në fushatën kundër skllavërisë dhe kundër përdorimit të alkoolit. Por e zhgënjyer nga pengesat që hasi, që s’lejonin një pjesëmarrje efektive të grave, pengesa këto që e arritën kulmin më 1852, kur asaj nuk iu lejua të fliste në një takim kundër përdorimit të alkoolit, reagimi i saj tipik ishte

Susan Anthony

NJË GRUA ME KARAKTER, ANTHONY U RRIIT SIPAS TRADITËS QUAKER, U BË MËSUESE DHE, PËRMES TAKIMEVE ME ABOLICIONISTËT DHE PËRKRAHËSIT E MOSPËRDORIMIT TË ALKOOLIT, U PËRFSHI NË FUSHATËN KUNDËR SKLLAVËRISË DHE KUNDËR PËRDORIMIT TË ALKOOLIT.

krijimi, tok me shoqen e vet të mendimit, Elizabeth Cady Stanton, e Shoqatës së Grave Kundër Përdorimit të Alkoolit në Shtetin e Nju-Jorkut.

Në vitin 1868, Kongresi miratoi Amendamentin e 14-të Kushtetues aq shumë të debatuar. Një nga tre “Amendamentet e Riformular” kishte për qëllim përkrahjen e të drejtës së votës për burrat afro-amerikanë të sapoçliruar nga skllavëria. Por vetë mënyra se si qe formuluar linte vend për

dykuptimësi. Një prej neneve dukej që minonte të drejtat e grave si qytetare të Shteteve të Bashkuara:

“Ne kemi lindur të lirë dhe të barabartë, por miliona njerëz në botë nuk janë të lirë dhe të barabartë”; “Në shumë vende të drejtat bazë janë në rrezik dhe rrjeti i pakteve ndërkombëtare, rajonale dhe kombëtare, që i dhanë jetë Deklaratës Universale është duke u reduktuar nga qeveri dhe politikanë që

përqendrohen në interesa kombëtare”.

“Ne të gjithë duhet të mbrojmë me më shumë energji të drejtat që duhet të ketë secili”. “Ne kemi bërë një rrugë të gjatë por kemi ende shumë rrugë për të bërë dhe shumë prej liderëve tanë nuk marrin asgjë në konsideratë”. “Çdo njeri ka të drejtën të ketë lirinë pa asnjë dallim, race, ngjyre, gjinie, gjuhe, feje, opinionin politik ose opinionin tjetër, origjine kombëtare ose origjine sociale, pasuri, status lindjeje ose ndonjë status tjetër”.

Me status tjetër si personat me aftësi të kufizuara, të moshuarit, popujt indigjenë, minoritetet e të gjitha llojeve, të gjithë ata që kanë nevojë për mbrojtje të veçantë.

E kthyer nga traktat aspirues në standard për çdo fushë të së drejtës ndërkombëtare, Deklarata ka përballuar sfidat e viteve të shkuara, që nga teknologjitë e reja e deri tek zhvillimet shoqërore, politike dhe ekonomike dhe mund të zbatohet për çdo dilemë të re.

Volocopter, teknologjia inovative në ngritje

Industria e aviacionit po përballet me një pikë kthese vendimtare në kërkimin e saj për një të ardhme të qëndrueshme. Në dritën e fokusit global në dekarbonizimin, linjat ajrore janë mbështetur kryesisht në karburantin e qëndrueshëm të aviacionit për të reduktuar gjurmën e tyre të karbonit. Megjithatë, është bërë gjithnjë e më e rëndësishme të eksplorohej teknologji të mëtejshme alternative si hidrogjeni dhe shtytja elektrike.

“Volocopter”, një kompani gjermane e taksive ajrore, po zhvillon teknologjinë e shtytjes elektrike dhe po lëshon shërbime plotësisht elektrike të taksisë ajrore në vitin 2024. Përpjekjet e kompanisë kanë potencialin të revolucionarizojnë të ardhmen e aviacionit dhe të kenë një ndikim të rëndësishëm në qytetet anembanë globit. “Volocopter” synon të kontribuojë në qëllimet e dekarbonizimit të aviacionit përmes zgjidhjeve elektrike vertikale të ngritjes dhe uljes (eVTOL), duke shtuar një opsion të ri transporti të sigurt, të qëndrueshëm dhe dukshëm të qetë të lëvizshmërisë ajrore urbane (UAM).

Risi teknologjike për fluturim të qëndrueshëm

Angazhimi i kësaj industrie ndaj dekarbonizimit është i dukshëm në teknologjinë e saj novatore. Themeluesit e “Volocopter” realizuan një arritje të rëndësishme në vitin 2011, duke kryer fluturimin e parë në botë me ekuipazh me një multikopter elektrik. Kjo arritje ndezi një revolucion në industrinë e aviacionit, duke dëshmuar fizibilitetin e fluturimit vertikal të ekuipazhit tërësisht elektrik. Sot, familja e avionëve të “Volocopter”, e cila përfshin “VoloCity”, “VoloRegion” dhe “VoloDrone”, operon me sisteme shtytëse elektrike me emetime zero gjatë fluturimit. Përkushtimi i tij për rritjen e efikasitetit të energjisë së avionëve dhe përqafimin e qarkullimit siguron shfrytëzim optimal të burimeve dhe jetëgjatësi të zgjatur të komponentëve, duke rezultuar në një ekosistem të qëndrueshëm të aviacionit.

Përparime rregullatore pioniere

“Volocopter” nuk është i fokusuar vetëm në inovacionin teknologjik. Ajo po punon gjithashtu në mënyrë aktive për të shtyrë kufijtë rregullatorë. Kompania bashkëpunon me qeveritë dhe organet rregullatore në mbarë botën për të mbrojtur zhvillimin e rregullave që inkurajojnë miratimin e aviacionit elektrik. “Volocopter” ka qenë vendimtar në krijimin e kornizave rregullatore për certifikimin eVTOL, duke punuar ngushtë me organizata si Agjencia e Sigurisë së Aviacionit të Bashkimit Evropian (EASA). Përveç kësaj, kompania është e përfshirë në aktivitetet rregullatore të lidhura me qëndrueshmërinë, duke përafuar përpjekjet e saj me nismat globale të tilla si Aleanca e Bashkimit Evropian për Aviacionin Zero Emetime (AZE), iniciativa EASA IAM (Innovative Air Mobility) Hub, dhe grupi i punës gjerman mbi aviacionin neutral ndaj klimës (Arbeitskreis Klimaneutrale Luftfahrt). Më e rëndësishmja, kompania po mundëson certifikimin e njëkohshëm, duke bashkëpunuar me Administratën Federale të Aviacionit (FAA) në SHBA, Autoritetin e Aviacionit Civil të Singaporit (CAAS), Byronë e Aviacionit Civil të Japonisë (JCAB) dhe shumë rregullatorë të tjerë globalisht.

Transformimi i rregullores së trafikut ajror

Përveç ndikimit në teknologjinë dhe rregulloret e industrisë së aviacionit, “Volocopter” po bashkë-krijon gjithashtu rregullat e peizazhit të lëvizshmërisë urbane. Duke mundësuar transportin e pasagjerëve në zonat më parë të paarrtshme për avionët tradicionalë për shkak të

kërkesave të sigurisë dhe zhurmës, “Volocopter” po ndikon në mënyrë aktive në rregulloret e trafikut ajror. Taksia ajrore e prodhuar nga “Volocopter”, e cila është 4 deri në 5 herë më e qetë se helikopterët konvencionalë, prodhon vetëm 65 decibel zhurmë gjatë fluturimit me 100 km/h dhe rrit lëvizshmërinë urbane pa cenuar qetësinë.

Një e ardhme më afër se sa mendoni

Angazhimi i “Volocopter” për dekarbonizimin nuk është thjesht një vizion: është një realitet që po fluturon. Programi i certifikimit të sigurisë së avionëve të saj nën EASA, i cili kërkon të njëjtat standarde sigurie si një linjë ajrore komerciale, ka përparuar mirë, duke nënkuptuar një angazhim të fortë për sigurinë e pasagjerëve. Me shërbimet komerciale të taksive ajrore të vendosura për të nisur në qytete si Parisi, Roma, rajoni NEOM dhe Osaka, “Volocopter” është në majë të transformimit të transportit urban. Këto shërbime jo vetëm që do të reduktojnë mbipopullimin në zonat urbane, por gjithashtu do të kontribuojnë në mënyrë të konsiderueshme për komunitete më efikase dhe të qëndrueshme.

Duke përshpejtuar teknologjinë e shtytjes elektrike, duke krijuar korniza rregullatore inovative dhe duke riformuar rregulloret e trafikut ajror, “Volocopter” po udhëheq tarifën drejt një të ardhmeje më të qëndrueshme për aviacionin. Arritjet dhe përparimi i tij dëshmojnë se e ardhmja e fluturimit të gjelbër është një realitet i prekshëm tani, jo dekada në të ardhmen.

“Volocopter” verbohet me fluturimin e parë në New York

Në nëntor 2023, “Volocopter”, pionieri i lëvizshmërisë ajrore urbane (UAM), përfundoi testin e tij të parë të fluturimit në Heliportin në

qendër të Manhattanit (DMH) në qytetin e Nju Jorkut (NYC) me “Volocopter 2X” me ekuipazh. “Volocopter 2X” mori pjesë në ngjarjen më të madhe dhe të parë publike në botë, duke shfaqur disa avionë elektrikë vertikalë të ngritjes dhe uljes (eVTOL) në një qytet. “Volocopter” tani ka kryer me sukses dhe në mënyrë të sigurt fluturime në zemër të dy qendrave më të ngarkuara metropolitane të botës, NYC dhe Singaporit.

Me horizontin ikonik të Manhattanit të Poshtëm dhe urën e Bruklinit në sfond, taksia elektrike me ajër “Volocopter 2X” fluturoi në një mënyrë të qëndrueshme dhe të qetë, duke iu nënshtuar kushteve të lumit Lindor. Dizajni i multikopterit të “Volocopter” është veçanërisht i përshtatshëm për misionet urbane me rreze të shkurtër dhe të mesme, duke prodhuar zero emetime gjatë fluturimit dhe shumë pak ndotje akustike që vështirë se dëgjohet në një metropol të ngarkuar si NYC.

Si pjesë e ekspozitës publike, qyteti i Nju Jorkut përshkroi një vizion të ri për të ardhmen e heliportit në qendër të Manhattanit, duke kërkuar të reduktojë emetimet, ndotjen akustike dhe të përmirësojë cilësinë e jetës për banorët. Ai synon të riformësojë heliportet si DMH për të akomoduar avionët eVTOL në mënyrë që qyteti të diversifikojë opsionet e tij të lëvizshmërisë për të reduktuar mbipopullimin, duke përmbyshur ende nevojat e transportit të një prej qyteteve më të ngarkuara në botë.

“Volocopter” synon fluturimet për Olimpiadën 2024

Një helikopter elektrik me një numër motorësh rrotullues (rotor) bëri fluturimin e tij të parë konvencional të trafikut ajror pranë Parisit në

përgatitje për fluturimet komerciale, duke filluar nga viti 2024.

Avioni testues “Volocopter”, i cili i ngjan një droni të madh me tetë rotorë, u ngrit, duke transportuar pasagjerë nga aeroporti Pontoise-Cormeilles jashtë Parisit dhe rrethoi një zonë afër ndërsa avionë të tjerë ishin në afërsi.

Drejtori i Përgjithshëm i kompanisë gjermane “Volocopter”, Dirk Hoke, tha se në 18 muajt e ardhshëm do të përgatisë helikopterin e saj për certifikim dhe shpreson të nisë fluturime të shkurtra komerciale në vitin 2024, kur Parisi do të presë Lojërat Olimpikë Verore.

Kompania dëshiron që avioni me dy vende të jetë në gjendje të fluturojë plotësisht në mënyrë autonome, me vetëm pasagjerë në bord, por pranon se ka ende për të bërë në aspektin e infrastrukturës, integrimin të hapësirës ajrore dhe pranimit nga publiku.

Piloti testues, Paul Stone, tha se sistemi i helikopterit “dixhital fluturues për tel” dhe rotorët e shumtë e bënë më të lehtë fluturimin sesa helikopterët konvencionalë.

“Në një helikopter, kur lëviz një kontroll, tre gjëra ndodhin njëkohësisht dhe kjo kërkon trajnim në koordinim”, - tha ai.

Presidentja e rajonit Ile-de-France rreth Parisit, Valérie Pécresse, tha se rajoni ofroi mbështetje financiare për iniciativën sepse donte që fluturimet e para të pasagjerëve të ngriheshin dhe të uleshin këtu.

“Volocopter” po konkurren me kompani në mbarë botën, duke përfshirë Lilium, Joby Aviation dhe Airbus për taksinë e parë fluturuese të certifikuar nga rregullatorët. Këtë synon ta arrijë brenda dy viteve.

Evropa mirëpret një superkompjuter të ri të klasit botëror

“MareNostrum 5”, superkompjuteri i Përbashkët Evropian i Performancës së Lartë (EuroHPC JU) i vendosur në Spanjë u inaugurua zyrtarisht në Barcelonë nga Pedro Sánchez, Presidenti i Spanjës.

Rafal Duczmal, kryesuesi i Bordit Drejtues të EuroHPC JU, Anders Jensen, Drejtori Ekzekutiv i EuroHPC JU dhe Roberto Viola, Drejtor i Përgjithshëm për Rrjetet e Komunikimit, Përmbajtjen dhe Teknologjinë, Komisioni Evropian (CNECT) gjithashtu morën pjesë në këtë ngjarje.

“MareNostrum 5” është një superkompjuter para-ekzakalor i bazuar në zgjidhjen e ofruar nga arkitekturat “Eviden” dhe “Lenovo ThinkSystem” me një performancë maksimale prej 314 Petaflops, ose 314 milionë miliardë llogaritje në sekondë. Sistemi organizohet dhe operohet nga Qendra Superkompjuterike e Barcelonës (BSC).

Në nëntor 2023, “MareNostrum 5” ka hyrë në listën ‘Top500’ të superkompjuterëve më të fuqishëm në botë në vendin e 8-të. “MareNostrum 5” nuk është vetëm shumë i fuqishëm, por edhe superkompjuteri më i gjelbër në Evropë dhe superkompjuteri i gjashtë më i gjelbër në botë, sipas listës më të fundit “Green500”. Ndërsa përdor teknologjitë më të fundit të teknologjisë HPC me efikasitet energjetik, sistemi gjithashtu do të fuqizohet plotësisht me energji të qëndrueshme dhe të ftohur me ujë, si të gjithë superkompjuterët “EuroHPC”. Për më tepër, nxehtësia që do të gjenerojë do të përdoret për të ngrorur ndërtesën ku ndodhet. “MareNostrum 5” dallohet gjithashtu për arkitekturën e tij unike. Ai kombinon një ndarje të fuqishme për qëllime të përgjithshme, që funksionon pa asnjë përshpejtues dhe e dedikuar për llogaritjen klasike dhe një ndarje të përshpejtuar, e krijuar për të shtyrë kufijtë e njohurive në inteligjencën artificiale.

I projektuar me një fokus të veçantë në përmirësimin e kërkimit mjekësor evropian, “MareNostrum 5” është i gatshëm të forcojë kërkimin në zhvillimin e ilaçeve dhe vaksinave, simulimet e përhapjes së virusëve, Inteligjencën Artificiale dhe aplikacionet e përpunimit të të dhënave të mëdha. Makina do të mbështesë gjithashtu aplikacionet tradicionale të HPC, të tilla si kërkimi i klimës, inxhinieria dhe shkencat e tokës.

Si një nga superkompjuterët më të fuqishëm në botë, “MareNostrum 5” ofron një mjedis ideal për kërkime të avancuara dhe është vendosur të çojë përpara kërkimin dhe industrinë evropiane.

Anders Dam Jensen, Drejtor Ekzekutiv i EuroHPC JU, tha: “Jam i kënaqur që shoh “MareNostrum 5” të inauguruar dhe të gatshëm për t’i shërbyer kërkimit evropian në vitin e ri. Kjo ditë shënon një tjetër arritje të madhe për superkompjuterin evropian dhe për ne në EuroHPC JU, përfaqëson fundin e kapitullit tonë të parë të prokurimit të superkompjuterëve evropianë. Të tetë makinat në gjeneratën e parë të sistemeve EuroHPC janë tani në botë dhe janë gati për akses nga studiuesit evropianë për të shtyrë kufijtë e inovacionit shkencor dhe teknologjik.”

Mateo Valero, Drejtori i BSC, tha: “Superkompjuterët janë instrumente në shërbim të shkencës dhe inxhinierisë, përshpejtues të teorisë që lejojnë zhvillimin e binjakëve dixhitalë në fusha shumë të ndryshme dhe thelbësore për shoqërinë, si ndryshimet klimatike apo mjekësia precize.

Jemi shumë krenarë për ardhjen e “MareNostrum 5” të re, një nga makinat më të rëndësishme në Evropë dhe botë për të avancuar në sfidat e mëdha të shkencës, siç është binjaku dixhital i Tokës, të cilin ne kërkojmë ta zhvillojmë si pjesë e projekti “Destinacioni Toka”, një nga premtimet më të mëdha të Evropës për të luftuar ndryshimet klimatike; ose binjake dixhitale njerëzore, të cilat do të shërbejnë për krijimin e barnave më efikase për trajtimin e sëmundjeve që sot janë të vështira për t’u trajtuar, ndër të tjera.

Prezantimi i “MareNostrum 5” hap rrugën për “MareNostrum 6” të ardhshëm, i cili shpresojmë se do të përfshijë teknologjinë evropiane, një moment historik që mund të bëhet realitet në 5 ose 6 vjet”.

“Mare Nostrum 5” është në pronësi të Ndërmarrjes së Përbashkët EuroHPC dhe drejtohet nga një konsorcium i udhëhequr nga Spanja, duke përfshirë gjithashtu Portugalinë dhe Turqinë. Superkompjuteri është bashkëfinancuar me një buxhet total prej rreth 151 milionë euro nga EuroHPC JU dhe konsorciumi “Mare Nostrum 5”.

Shkencëtarët evropianë dhe përdoruesit nga sektori publik dhe industria do të jenë në gjendje të aksesojnë këtë sistem të ri që nga fillimi i vitit të ardhshëm përmes thirrjeve të ndryshme aksesit të ofruara dhe të menaxhuara nga EuroHPC JU.

Ndërmarrja e Përbashkët EuroHPC (EuroHPC JU) është një ent ligjor dhe financues i krijuar në vitin 2018 për t’i mundësuar Bashkimit Evropian dhe vendeve pjesëmarrëse në EuroHPC të koordinojnë përpjekjet e tyre dhe të bashkojnë

burimet e tyre me objektivin për ta bërë Evropën një lider botëror në superkompjuterë. Misioni i EuroHPC JU është: të zhvillojë, vendosë, zgjerojë dhe mbajë në BE një ekosistem superkompjuterik, kompjuterash kuantik, shërbimesh dhe infrastrukturës së federuar të të dhënave, të sigurtë; të mbështesë zhvillimin dhe përdorimin e sistemeve inovative dhe konkurruese superkompjuterike dhe kompjuterike kuantike të orientuara nga kërkesa dhe të drejtuar nga përdoruesit, bazuar në një zinxhir furnizimi që do të sigurojë disponueshmërinë e komponentëve, teknologjive dhe njohurive; dhe, për të zgjeruar përdorimin e kësaj infrastrukture kompjuterike superkompjuterike dhe kuantike për një numër të madh përdoruesish publikë dhe privatë.

Për të pajisur Evropën me një infrastrukturë superkompjuterike lider në botë, EuroHPC JU ka blerë tashmë nëntë superkompjuterë, të vendosur në të gjithë Evropën. Tre nga këta superkompjuterë EuroHPC tani renditen ndër 10 superkompjuterët më të fuqishëm në botë: LUMI në Finlandë, “Leonardo” në Itali dhe “MareNostrum 5” në Spanjë.

Pavarësisht se ku ndodhen në Evropë, shkencëtarët evropianë dhe përdoruesit nga sektori publik dhe industria mund të përfitojnë nga këta superkompjuterë EuroHPC, të cilët renditen ndër më të fuqishmit në botë.

Paralelisht, EuroHPC JU po zhvillon një infrastrukturë lider evropiane kompjuterike kuantike. Në qershor 2023, EuroHPC JU nënshkroi marrëveshje pritjeje me gjashtë site në të gjithë Evropën për të pritur dhe operuar kompjuterët kuantikë EuroHPC: BSC në Spanjë do të jetë një nga këto entitete pritëse.

Pranvera Hyseni

Driton Sinishtaj

Edit Shkreli

Ennio Dybeli

Krenare Recaj

Vedat Gashi

Ilva Dodaj

Mira Murati

Krenari shqiptare në Amerikë dhe Kanada

Përfshirja e shqiptarëve në Amerikë dhe Kanada, si personazhe me rëndësi dhe ndikim në fusha të ndryshme të jetës, na bën dhe ne përtej kontinentit të ndihemi krenarë për potencialet tona, të cilët po shkëlqejnë në të gjitha dimensionet. Mes tyre do veçoja:

Ennio Dybeli

Ennio Dybeli, si i pari shqiptar që u bë pjesë e headquarter-it në kompaninë "Apple" në Kaliforni. Gjeniu 29-vjeçar i elektronikës, prej më shumë se një viti është pjesë e stafit të ngushtë të dizajnit, mes 154 mijë punonjësve që ka gjiganti elektronik, me të ardhura mbi 370 miliardë dollarë në vit. Duke qenë se jemi në përfundim të vitit 2023, Ennio Dybeli ka bërë progres në kompaninë "Apple" me punën e tij të dalluar në departamentin ku ai punon.

Mira Murati

Mira Murati është drejtoreshë teknologje e klasit botëror që udhëheq departamentin e teknologjisë në "OpenAI" që po bën xhiron e botës në internet me potencialin e frikshëm që pritet t'i ofrojë njerëzimit inteligjenca artificiale.

Tashmë ajo po cilësohet si "truri" i zhvillimit të "ChatGPT"-së, një model i gjuhës së AI-së që ka bërë të mundur të ketë një audiencë më të gjerë, duke revolucionarizuar mënyrën se si jetojmë dhe punojmë. "GhatGPT" lejon të gjenerojë përgjigje të ngjashme me njeriun ndaj përdoruesit, duke pasur aftësinë për t'u përfshirë në biseda të natyrshme, të ngjashme me njerëzit.

Driton Sinishtaj

Titulli "Menaxheri më i mirë i vitit" në Nju-Jork u fitua nga shqiptari Driton Sinishtaj. Ai është menaxheri i suksesshëm shqiptar në Nju-Jork, i cili së fundmi është shpallur edhe "Menaxheri më i mirë i vitit" në një kompani prestigjioze në Nju-Jork.

Pranvera Hyseni

Përfshirja në botën e hulumtimit planetar pa dyshim se ishte një ëndërr për astronomen shqiptare nga Kosova, Pranvera Hyseni. Ajo para pak ditësh me krenari përfaqësoi hulumtimin e saj të doktoratës në një nga konferencat më të mëdha shkencore

- *Ennio Dybeli, si i pari shqiptar që u bë pjesë e headquarter-it në kompaninë "Apple" në Kaliforni. Gjeniu 29-vjeçar i elektronikës, prej më shumë se një viti është pjesë e stafit të ngushtë të dizajnit, mes 154 mijë punonjësve që ka gjiganti elektronik, me të ardhura mbi 370 miliardë dollarë në vit.*

në SHBA, organizuar nga Shoqata Amerikane Gjeofizike (AGU) në San Francisko.

Edit Shkreli

Gjykatësja e parë shqiptare në SHBA, Edit Shkreli, në fjalën e saj të parë del me flamurin kombëtar dhe atë të Kosovës. Ajo u betua si gjykatëse në Nju Jork. Ajo është e para shqiptare në SHBA që ka një post të tillë.

Pas pak muajsh, ajo ka kaluar me herë të parë një nga provimet më të vështira të licencimit, provimin e Shtetit të New York-ut ("bar exam"). Edita ka më shumë se tetë vjet që punon pranë Gjykatave të Bronx-it dhe të White Plains me çështje komerciale, divorci etj. Ajo zotëron njohuri të larta juridike.

Ilva Dodaj

Ilva Dodaj jeton prej vitesh në Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Arkitektja shqiptare ka kryer studimet për arkitekturë në "City College" në New York.

Gjithashtu, ajo jep mësim në Shkollën e Arkitekturës në "City College". Me një eksperiencë më shumë se 15-vjeçare në arkitekturë, ajo është projektuese e shumë projekteve të njohura në Shtetet e Bashkuara të Amerikës.

Krenare Recaj

Shqiptarja Krenare Recaj është historiane dhe hulumtuuese, e cila jeton në Kanada. Ajo është nga Kitchener, ku dhe kreu studimet Bachelor dhe Master në Universitetin e Waterloo-së, ndërsa po vazhdon doktoraturën në Carleton University në Ottawa.

Krenarja studion raportet ndërkombëtare mes Kosovës dhe Kanadasë. Tema e doktoratës së saj është "Diaspora shqiptare në Kanada". Gjatë punës profesionale ka pasur dhe vazhdon të ketë takime me akademikë dhe diplomatë.

Vedat Gashi

Vedat Gashi u zgjodh për herë të dytë ligjvënës i Westchester County.

I zgjedhur dy herë radhazi në Bordin e Ligjvënësve në Westchester, një zonë në veri të qytetit të Nju-Jorkut, ai është pjesë e një brezi të rinj shqiptaro-amerikanësh që po provojnë me sukses fatin e tyre në politikë.

Vedat Gashi, i cili ishte një ligjvënës i Westchester County, mbasi i përfundoi mandati, konkurroi për një mandat të dytë dhe e fitoi atë me 56.9 për qind kundrejt 43 për qind të republikanit Daniel J. Branda.

Prof. Asoc. Dr. BERNARD ZOTAJ

Vlerat dhe dukuritë e reja të "Historikut të BrIVS"

Në kuadrin e 80-vjetorit të krijimit të një prej njërive më të hershme të LANÇ-it, BrIVS, kemi nderin dhe privilegjin që si historianë ushtarakë të sjellim disa nga vlerat dhe dukuritë e reja të historikut të këtij formacioni luftarak. Për një periudhë mbi 20-vjeçare, historiani ushtarak Mihallaq Konda, ka arritur të kurorëzojë me sukses misionin e tij për bërjen e "Historikut të Brigadës IV Sulmuese", të ndihmuar nga një grup kuadrosh drejtues të brigadës.

Historiku i BrIVS nuk mundi të shohë dritën e botimit si historikët e Br. I, V, VI S para viteve 1990, por kjo u bë e mundur me kujdesin e Familjeve Konda dhe Trebicka në vitin 1998. Për vetë kohën dhe kushtet në të cilat u publikua historiku ishte një arritje.

Luftëtarët e brigadës që ishin ende në jetë, partizanë dhe kadro, e kanë vlerësuar botimin, si një përpjekje e mundit të luftëtarëve që në një periudhë kohe kaluan në male e shtigje, në aksione luftarake, në rrugën e gjatë të lirisë dhe të çlirimit të vendit dhe së bashku bënë të mundur hartimin e historisë së brigadës të tyre luftarake.

Mihallaq Konda, si historian i përgatitur dhe me përvojë, si publicist i mirënjohur dhe i apasionuar për historinë ushtarake ka zbatuar gjatë hartimit të historikut kriteret shkencore për një vepër të tillë. Ai për një kohë të gjatë ka shfrytëzuar dokumente në arkivat dhe muzetë e vendit, si dhe burime bibliografike të shtypit të përditshëm që pasqyrojnë rrugën luftarake të BrIVS.

Vlera e librit qëndron në kriterin bazë që ka ndjekur autori, i cili është kriteri shkencor kronologjik, duke i dhënë gjithë librit vërtetësi dhe besueshmëri. Nëpërmjet kësaj vlere autori në realizimin e misionit është mbështetur dhe ballafaquar me një dokumentacion arkivor, kryesisht shqiptar, me fonde nga arkivat shqiptare dhe nga muzetë e vendit.

Ai, si një hulumtues i thellë i dokumenteve, plotësoi me përsosmëri të gjithë rrugëtimin e brigadës, duke shfrytëzuar çdo detaj të tyre, dhe vendosi kriteret shkencore edhe për kujtimet e luftëtarëve, që sipas kriterëve të njohura historiografike, në mungesë të dokumenteve, marrin vlerën e burimeve parësore.

Historiku i shkruar prej historianit ushtarak Mihallaq Konda u shkrua me zemër e pastërti, u shkrua me shpirtin e luftëtarit, u hartuar me pasion, së bashku me kolegët e tij. Shkrimi i historisë së brigadës, të biografisë së saj, i dha përjetimin e gëzimeve dhe emocioneve të rrugës historike, të vështirësive të njëpasnjëshme dhe të shumëllojshme në luftë, por dhe në këtë mision e në këtë proces të veçantë të saj.

Historiku pasqyron me vërtetësi rrugën e lavdishme të Brigadës IV Sulmuese, të njërit prej formacioneve më të shquar të UNÇSH-së, pasi në radhët e kësaj njësie ishin grumbulluar luftëtarë me përvojë dhe të shkolluar, të rinj dhe të reja që kishin kryer aksione të guximshme në njësitet guerile, në çetat dhe batalionet partizane, patriotë dhe luftëtarë të vjetër që ishin ndër të njohurit në Qarkun e Korçës, por dhe në Shqipëri për vlerat e tyre. Në historik pasqyrohet me vërtetësi roli i PKSH-së dhe komandantit të Luftës, Enver Hoxha, për organizimin, përgatitjen luftarake, për betejat dhe shfaqjen e vlerave morale të kësaj brigade. Në të gjithë rrugëtimin e saj luftarak prej më se 6.000 km, luftëtarët e brigadës shfaqen me një dukuri të re, atë të vlerave morale dhe luftarake. Populli i Qarkut të Korçës me të drejtë e ndjenin veten krenar për kontributin e shquar të dhënë nga luftëtarët e kuadrot e BrIVS në çlirimin e Shqipërisë nga pushtuesit e huaj fashist-nazist dhe tradhtarët e vendit.

Historiku pasqyron jo vetëm dukuri të veprimeve luftarake, por paraqet dhe aspekte të tjera të jetës dhe veprimtarisë së brigadës, paraqet sakrificat dhe heroizmin kolektiv dhe aktin heroik të rënies së luftëtarëve të saj, pasqyron motivet atdhetare dhe ndjenjat lirishtetëse me të cilat ishin frymëzuar luftëtarët, pasqyrohet në mënyrë të dukshme dashuria dhe lidhjet e partizanëve me popullin, ku ishin bazat dhe streha e tyre në luftë.

Historiku i ri i kësaj njësie sulmuese e sheh dritën e botimit në një kohë prej 80 vitesh, por që kur e lexon të duken se luftimet dhe partizanët janë të pranishëm. Edhe pse në këto vite të demokracisë është hedhur baltë e llucë, botime të tilla dhe me një vlerë të re, i sjellin shoqërisë vlera për të cilat populli dhe rinia ka nevojë për to.

Janë përpjekur forca të caktuara që Lëvizjen dhe Luftën Antifashiste Nacionalçlirimtare, pjesë e së cilës ka qenë dhe BrIVS, ta paraqitin këtë luftë jo atdhetare, por luftë civile, duke mohuar rolin çlirimtar të vendin nga pushtuesit dhe tradhtarët. LANÇ-i shtroi rrugën e çlirimit të Shqipërisë dhe finalizoi misionin historik, rreshtimin e Shqipërisë në krah të Koalicionit të madh Antifashist të përbërë nga Anglia-BRSS-SHBA; duke zënë një vend nderi në rezistencën europiane për nga përmasat, intensiteti, arritjet dhe shkalla e angazhimit të forcave fashiste-naziste në raport me numrin e popullsisë së vendit, dhe se kjo luftë përbën kapitullin më të ndritur në historinë e Shqipërisë, që nga lashtësia në kohët moderne.

Vlera e librit qëndron në misionin për evidentimin dhe publikimin në mënyrë sa më të plotë, të dokumentuar të organizimit, të luftimeve, të ndjekjes së situatave luftarake, të përgjegjësisë të çdo partizani për të kryer sa më mirë detyrën

karshi familjes dhe Atdheut.

Librit i shtohet vlera sepse ka prurë disa prej figurave e personaliteteve kryesore drejtuese të BrIVS. Këta ishin luftëtarë u mbështetën nga qindra partizanë shqiptarë, të cilët u organizuan, u përgatitën në betejat dhe luftuan me patos të madh, duke hedhur dhe bazat e krijimit, të organizimit, të zhvillimit e të përmirësimit të Ushtrisë Popullore.

Në këtë libër autori ka arritur të evidentojë dhe të ndriçojë qartë veçoritë dalluese organizative ushtarake tipike, duke bërë dallim nga aksioni në betejë në çdo etapë të zhvillimit të luftës. Ai ka përdorur metodën e krahasimit dhe gjuhën e shifrave të dokumentuara, brenda hapësirës dhe mundësive të materialit dhe dokumentacionit përkatës.

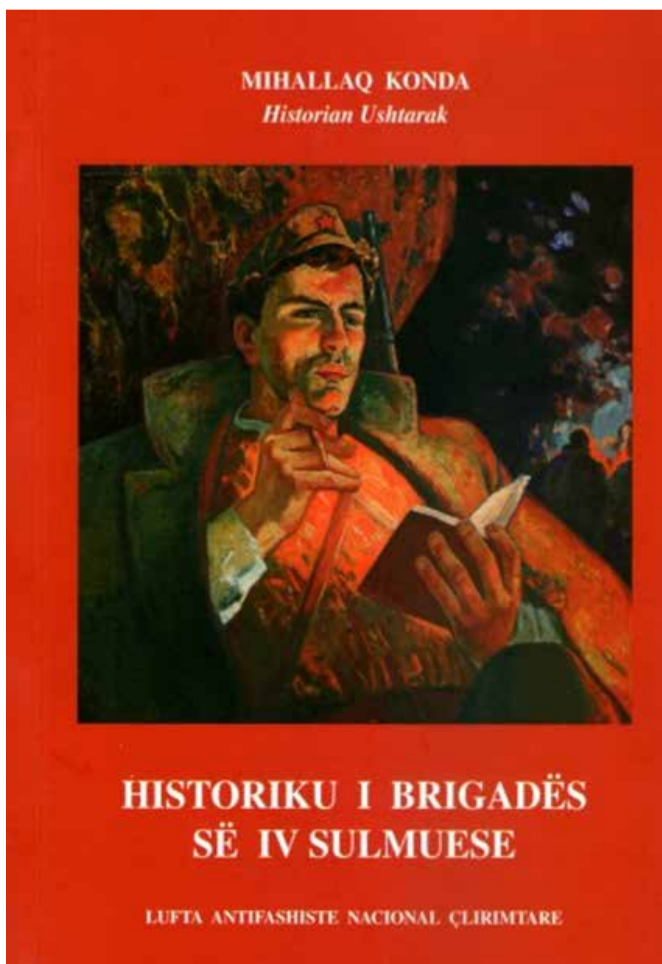
Autori gjatë zhvillimit të çështjeve ka përdorur metodën kronologjike, kjo e gërshetuar brenda kapitujve probleme të aspekteve të veçanta, duke i gjykuar si më të mundshmet. Në libër vijne partizanë dhe dëshmorë të cilët dëshmojnë nëpër një rrugë luftarake dhe për një histori suksesi.

Vlerën e këtij botimi unë e shoh edhe në një aspekt tjetër. Në vitet '80, Akademia e Shkencave dhe Akademia Ushtarake ndërmorën botimin e historive të qarqeve për periudhën e LANÇ-it dhe të brigadave të UNÇSH-së. Në këtë proces u bënë disa botime dhe një numër hapash të tjerë në këtë të drejtë. Në vitet '90, mjerisht, ky proces ngriu. Libri që promovohet sot shkrin këtë akull për BrIVS. Qoftë i lavdërueshëm dhe frymëzues ky veprim! I lumtë nismëtarëve të botim, familjes Trebicka dhe Konda, familjarët e të cilëve kanë qenë pjesëtarë aktivë të këtij formacioni luftarak. Qoftë ky libër me këmbë të mbarë dhe haptë rrugën për botime të tjera historike me temë të LANÇ-it që vazhdojnë të jenë të ngrirë ose në gjysmë të rrugës!

Ky historik është një muze i hapur i rrugëtimin të një formacioni luftarak që ka lënë gjurmë në historinë e ushtrisë shqiptare. E them këtë, pasi aty ku shkeli dhe luftoi ky formacion la gjurmë të heroizmit masiv dhe historia është dëshmitare e përpjekjeve dhe të sakrificave të kaluara në luftë nga partizanët, bij të popullit shqiptar.

Së fundi, falënderoj familjen Konda dhe Trebicka, por në mënyrë të veçantë znj. Vjollca Trebicka, e cila me një përkushtim dhe admirim të veçantë donte ta realizonte dhe realizoi një dëshirë të babait për të parë dritën e botimit në një format të ri dhe të kohës. Në këtë rrugëtimin pashë përpjekjet e bëra nga të parët dhe baballarët tanë, por dhe vazhdimin e stafetës nga bijtë e tyre. Unë pashë se gjatë përgatitjes së këtij libri, Vjollca, bija e Mihallaq Kondës, e ka ndjekur hap pas hapi, duke u bërë një këshilltare e rregullt dhe e kohës në mendime dhe në gjykime. Respekt për përkushtimin Tuaj e nderura znj. Vjollca dhe lutem që rrugën Tuaj ta ndjekin dhe bijtë e tjerë të partizanëve dhe luftëtarëve që në vitin e 80-vjetorit të çlirimit të Atdheut të kemi prurje sa më të shumta.

Për të gjithë këto vlera që theksova, libri është një botim i arritur dhe i kompletuar edhe për studim në akademitë tona ushtarake, por dhe për studiues të tjerë të historisë.

11

MUNDESI PUNËSIMI NË QENDRËN E INOVACIONIT TË SIGURISË DHE MBROJTJES

11 vende të reja pune, të shpërblyera me nivelin më të lartë të pagave, janë të lira në Qendrën e Inovacionit të Sigurisë dhe Mbrojtjes. Thirrja është e hapur për të gjithë të interesuarit, ekspertë të fushave të ndryshme. Aplikoni deri më 4 janar 2024, për t'u bërë pjesë e një prej institucioneve më të reja, që synon zhvillimin e teknologjive bashkëkohore, për zgjidhje të avancuara të problemeve në shumë fusha. Informacionin e detajuar e gjeni në linkun e mëposhtëm:

<https://www.mod.gov.al/newsroom/njoftime>